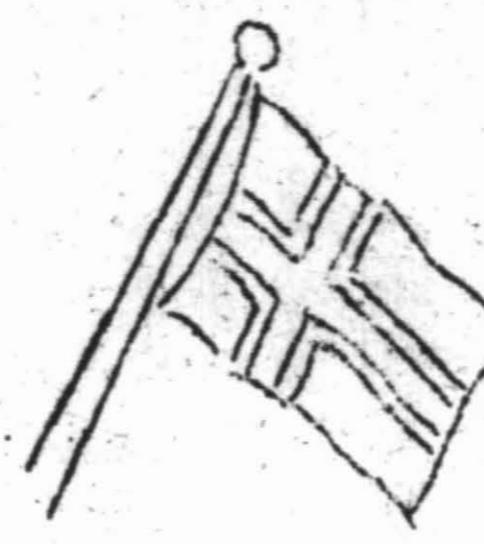

FRITT

LAND

Nr. 2

Onsdag 1. mars 1944

1. årg

ENDREDE SIGNALER?

Ganske plutselig er det norske nazipresse begynt å skrive om nestekjærlighet. Den direkte foranledning er den katolske biskop Mangers hyrdebrev som ble lest i landets katolske kirker sist søndag, og hvis bærende hovedtanke er kravet om nestekjærlighet.

Vi alminnelige mennesker føler oss rent umiddelbart tiltalt av biskopens appell. Nestekjærligheten har alltid spilt en betydelig rolle i vårt liv og for vårt samkvem med medmennesker. Krigen har til en viss grad brutalisert oss, men det er gamle strenger i vårt i dre som klinger med når biskopen sier: "også for oss kristne av i dag, for oss kristne som er trukket inn i krigen, gis det ikke noe annet kjennetegn enn ekte, ørlig neste-kjærlighet, uten hensyn til rase, nasjon, stand eller stilling, venn eller fiende, meningsfelle eller motstander. Ja, nettopp i denne krigstid da m tsetningene mellom de krigførende folk og mellom borgere av ett og samme land har vokst til å bli nesten uverstiglige murer, er budet om nestekjærlighet av særlig stor betydning, for bare overheldelsen av nestekjærligheten kan sluttelig utjevne disse forhold og føre til fred og fristelse, føre menneskene inn på den rette vei."

Den nazistyrte Aftenposten behandler hyrdebrevet på lederplass og sier at ingen kirke er stort nok til å romme alle dem som burde legge seg biskopens manende ord på sinne. Vi er enige i det.

På første benk burde det tyske Gestapo og deres norske hjelptere og angivere sitte, de som er selve inkarnasjonen av all umenneskelighet. De ville ha godt av å høre et ord om nestekjærlighet, og det var ikke så av veien om hele rekken av wehrmachts-offiserer gjorde dem følge.

Dette er imidlertid bare likegyldige spekulasjoner for vi vet at all tale om menneskelighet og nestekjærlighet "uten hensyn til rase, nasjon, stand eller stilling, venn eller fiende, meningsfelle eller motstander" vilde prelle av å en slik forsamling som vanligvis gäsen.

Men vi må spørre oss selv etter å ha sett nazisavisens plutselige oppkallelse av nestekjærlighet: Betyr dette endrede signaler

S sitter ikke så fast i sadlen lenger - tross alle store ord, parademarsjer og appeller. NS er i lømmen på tyskerne, eller skal vi heller si at partiet hviler på wehrmachts høynettspisser. Siden wehrmacht før over et år siden begynte med sin elastiske krigføring på alle fronter, er det blitt en del elastisk tilbaketrekkning av nazidelemmer også. Flere og flere prøver å ro seg island og er villig til å fornekte sin fortid. De har i sitt innerste tapt troen på seiren, de vet at om kanskje et år sitter ikke quisling på toppen lenger og der er ingen til å holde dem under armene.

Hva ligger da nærmere enn å appellere til kjærlighet? Den menneskelighet nazistene ikke selv har vist i sin velmakts dager, den håper de skal redde dem fra de strengeste straffer på opgjørets dag, når et rettssamfunn skal dømme dem.

Men når - ikke bare nazistiske enkelt-individuer - men også selve nazipressen får det travelt med å understreke det gamle kristne krav om nestekjærligheten som grunnvold for alt samkvem mellom mennesker, har vi virkelig grunn til å spørre oss selv om det betyr at det skal heises nye signaler. For nye signaler heises bare når det skal forandres kurs.

NYHETENE FRA LONDON, TIRSDAG KL. 1.30.

Vestfronten. Bristiske flygende festninger fra Storbritannia, eskortert av amerikanske og britiske jagere, angrep idag for tredje gang på en uke mål i Braunschweig, det viktige sentret for framstilling av flydeler og motor. Andre tunge amerikanske fly i samarbeid med middelstunge bombere, angrep en rekke militære mål i Pas de Calais-området i Nordfrankrike. 100 allierte jagere ytet støtte og dekning til operasjonene. Igår utførte Maroder-fly og andre allierte bombere også en rekke angrep mot nordfranske mål. De møtte ingen jagermotstand; men en jager ble ødelagt da den skulle stige opp. 2 allierte jakere saknes idag. For fjerde natt på rad var det ingen tyske fly over Storbritannia. Fra Schweiz meldes at den schweiziske legasjon i London har fått ordre om å protestere mot de allierte flyginger over Schweiz net-

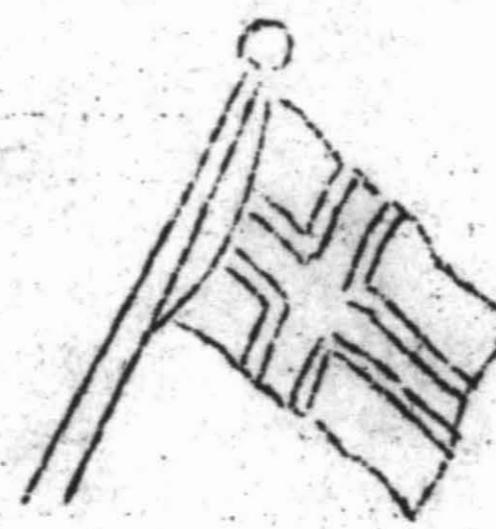
ten mellom 25. og 26/2. Det var da amerikanske fly fra syd i samarbeide med britiske fly fra vest kastet 1700 tonn bomber mot Augsburg, samtidig som de rettet angrep mot Furt og Stuttgart. - Den britiske luftminister, Sir Sinclair, har i Underhuset gitt en interessant oversikt over luftkrigen mot Tyskland i den siste tid. Det er meget mulig, uttalte han, at fremtidens historikere vil se tilbake på tiden mellom fullmånenes i februar og mars 1944 som ett av de avgjørende avsnitt i hele krigen. - Kraftige RAF-styrker gjør seg nå klar til å spille sin rolle i det slag som skal befri Europa. Vi treffer våre disposisjoner. På Italiafronten og i Middelhavet får våre flygerefere training i kombinerte operasjoner sammen med land- og sjøstridskrefter. Høydepunktet i krigen nærmer seg. Alle mensker i Storbritannia bereder seg til det mest koncentrerte oppbud av sine krefter. - Luftoffensivens resultater er synlige, de kan måles og de vokser stadig. Ved det amerikanske angrep på Leipzig 20/2 ble Erla-fabrikkene som produserer Messerschmidt 109 lagt fullstendig i ruiner. Den samlede produksjon fra tusenvis av arbeidere, den omhyggelige rasjoneering av matriellet, plyndringene fra de hættede land, den lange transport tusener av km, de små dyrebare stykker som er sloppet fram gjennom den allierte blokade, alt ødelegges på en eneste natt. En begynner å forstå årsakene til at den rikelige tilgangen på arbeidskraft og materiell ikke strekker til for tyskerne. Slaget om Berlin var det største av alle. På en måned - i januar - ble det sluppet like stor bombelast over Berlin som tyskerne har kastet over London fra krigsutbruddet til idag. Selvom hele fronten i øst slår tilbake som en springfjær, tvinger bombingen tyskerne til å koncentrere hele 4/5 av sin jagerstyrke i vest for å beskytte fabrikkene. Men vi tvinger ikke bare denne store styrke til kamp, vi har også oppnådd betydelige resultater trass i den. - Ved våre flyoppsjoner ifjor vendte over 2500 fly ikke tilbake, d.v.s. at 18 000 menn av de beste års klasser er drept eller tatt til fange. Tyskerne møter med den største koncentrasjon av kononer og lyskastere som noen makt noen sinne har samlet, og med en langt større jagerstyrke enn den vi beseiret tyskerne med. Likevel blir våre tap stadig mindre samtidig med at resultatene vi oppnår, øker. Tapss prosenten i forhold til bombelasten synker enda angrepene skjer over stadig videre område. Bombekrigens over Tyskland idag kan ikke sammenliknes med slaget om

Storbritannia 1940 eller noe annet. I de 2 siste måned er har vi påført tyskerne et stort angrep mot oss under hele krigen. - Tyskerne kan nok sende opp langt flere fly mot oss enn de gjør idag. Men vi er forberedt på angrep av enhver art og størrelse og vi gjør oss klar til å møte dem. - Kampen mellom fly og ubåter er en kamp mellom oppfinnsomme hjerner. Fienden har budt oss mange overraskelser, men vi ham enda fler og vi har håp om å by ham næn til. - Vi har gjort et godt arbeide for å stanse kysttrafikken, særlig malmtransporten fra Norge til Rhin-egnene. Et forholdsvis stort tall av disse skip er senket. Jeg tror ikke at jeg leser om utsiktene til at tyskerne vil trekke seg ut av Norge, men Norge har utvilsomt fått redusert betydning for tyskerne. - Vi gjør oss rede. Foran oss ligger den lysende pris, det fullstendige luftherredømme, som vi vet vi kan nå. Det vil bane veien for de allierte armeer på marsjen til Berlin.

Ostfronten. Mandag ble det meldt at russiske fortroppér stod 15 km fra Pskov, den viktigste tyske basis på Østersjø-fronten og inngangen til Latvia. Idag meldes at framskutte avdelinger er innen synsvidde av byen, og spererer i det siste 10 km brede forsvarsbelte, ett av de kraftigst befestede områder i hele Russland. Tyskerne går til motangrep uten stans. Rester melder at den uoppheverte russiske artilleriild kveler motangrepene. Tyskerne får ikke et øyeblikks ro. Foruten de direkte angrep er det angrep fra små russiske avdelinger som trenger gjennom de tyske linjer, og det er mange tegn til forvirring blant tyskerne. - Lenger sør rykker russerne hurtig fram langs fronten ved Latvias grense, som nå bare er 50 km unna frontlinjen. Den sørde kolonne nærmer seg banen Pskov - Polotsk. Begge disse baser trues med omringning. Framstøtene her truer Vitebsk-troppene med ytterligere isolering. - På sentralfronten melder tyskerne om russiske angrep ved Jampol, 50 km N for banen Odessa-Lwow, livslinjen for sydarmeen. - Fra Dnjepr-buen meldtes igår at russerne hadde støtt fram 40 km fra Nikopol i retning Nikolajev og Svartehavskysten. Dagens tyske kommunike om-taler et russisk gjennombrudd N for Krovoj Rog. Over Stockholm meldes at tyske forsterkninger med tanks og infanteri søker å stanse framstøtet mot Odessa. - Den finske riksday er i ettermiddag trådt sammen til et hemmelig møte, antagelig for å ta standpunkt til det russiske kapitolasjonsforslag.

I NESTE NUMMER BRINGER VI EN OVERSIKT OM STILLINGEN I ITALIA OG I DET FJERNE ØSTEN.

FRITT LAND

Nr. 3

Fredag 3. mars 1944.

1. årg.

DE TYSKE GRUSOMHETER VED KIEV.

Den tyske øverstkommanderende for armeene på den russiske sørfront, von Manstein, blir utpekt som krigsforbryter i et russisk særkommunikat onsdag. En kommisjon har behandlet de grusomheter og skjenseslhandlinger som tyskerne gjorde seg skyldige i mens de hadde besatt Kiev og særlig i den siste tiden før de måtte rømme byen. Ordren om ugjerningene kom fra høyeste tyske hold og ble gjennomført av hæren i samarbeide med de tyske okkupasjonsmyndigheter. Den russiske liste over krigsforbryterne omfatter foruten v. Manstein en rekke navn, blant dem reichskommisar for Ukraina Erich Koch, habs stedfortredér v. Wedelstadt, Kievs Kommandant generalmajor Eberkopf o.a. Disse mener bærer ansvaret for at 195.000 russiske sivilpersoner i Kiev er blitt henrettet, før at ytterligere 200 tusen ble gjort hjemløse og for ødeleggelsen av 940 av de mest fremtredende bygninger i den historiske by, skattkammeret før den russiske kultur. Saledes ble den berømte Sofiakatedralen systematisk plyndret og utskjemt og Universitetet som har bestått siden middelalderen, brent. Fire millioner bøker ble stjållet og sendt til Tyskland, kulturlandet.

RUSSLANDS FREDSBETINGELSER TIL FINNLAND (3)

Moskvakringkasteren offentliggjorde tirsdag kveld de russiske betingelsene for avslutningen av en separatfred med Finnland. Betingelsene inneholder disse seks punkter:

1. Finnland skal avbryte de diplomatiske forbindelser med Tyskland og sørge for internering av alle tyske tropper og skip i landet. Dersom Finnland ikke skulle finne seg sterkt nok til å gjennomføre interneringen, er Russland villig til å yte den nødvendige hjelp i form av tropper og fly.

2. Den finsk-russiske traktat av 1940 skal gjensettes og Finnland trekke sine tropper tilbake til grensen av 1940.

3. Alle russiske og allierte krigsfanger i Finnland skal løslates og sendes tilbake sammen med sivilpersoner i koncentrasjonsleire og de arbeidere Finnland har tvunget til å arbeide for seg.

Avgjørelsen av de følgende tre punkter skal utstå til de finsk-russiske fredsforhandlingene i Moskva:

4. Spørsmålet om delvis eller hel demobilisering av den finske hær.

5. Spørsmålet om eventuell erstatning for de skader Finnland har påført Russland ved de militære operasjoner og ved okkupasjon av russisk territorium.

6. Grensespørsmålet ved Petsamo.

Samtidig med offentliggjørelsen av disse punkter dementerte Moskva ryktene om at Russland hadde forlangt betingelsesløs finsk kapitulasjon og at russiske tropper skulle okkupere Helsinki og andre finske byer.

Da Pasikivi kom til Stockholm, forhørte han seg hos Mme Kollontay om Russland var villig til å forhandle med den nåværende finske regjering om betingelsene for avbrytelse av fiendtlighetene. Etter å ha rádspurt sin regjering svarte Mme Kollontay at Russland hadde liten grunn til å sympatisere med den finske regjering, men hvis Finnland ikke så noen annen utvei, var Russland villig til å forhandle. Pasikivi anmodet da 16-2 om de russiske våpenstillstandsbedingelser, og i et nytt møte ble disse overrakt ham av Mme Kollontay. Hun uttalte at den russiske regjering ville motta Finlands representanter i Moskva før å forhandle om avslutningen av selve fredsoverenskomsten.

En rekke framstående finner er kommet til Stockholm med fly. Onsdag kom bl.a. sjefen for den finske riksbank, torsdag kom sjefen for den finske regjerings importkontor, Suviranto, for å bringe på det rene hvilke forsyninger Finnland kan få fra Sverige i tilfelle fred.

Tyskland har forespurt hos den svenske regjering om mulighetene for en evakuering av de tyske tropper i Finnland. Den svenske regjering har gjort det klart at noen slik evakuering ikke kommer på tale. - De tropper som det her er tale om, befinner seg på den finske nordfronten og består for det meste av østerrikere. Engelske aviser skriver at det vil ha stor moralisk virkning både i Tyskland og i hjemlandet om disse tropper ikke nekter å la seg interner. De får derved anledning til å vise at Hitlers krig ikke er Østerrikes krig.

Pr  seskommentarer. Verdenspressen kommenterer livlig de offentliggjorte russiske fredsbedingelser. Britiske aviser understreker det store m  tthold russerne har vist, enda de allerede nå hadde kunnet tvinge finnene til en betingelsesløs kapitulasjon. De legger ikke skjul på at Storbritannia hadde vært villig til å godkjenne langt hårdere russiske betingelser enn disse.

NYHETENE FRA LONDON TORSdag KL. 18,30:

Fredsbetingelsene. Den finske presse avslår idag de russiske fredsbetingelser med den begrunnelse at de er for krasse. Det radikale Hufvudstadsbladet uttaler sin skuffelse over at betingelsene ikke er så moderate som ventet og over at de "ikke åpner til det fredsperspektiv som det finske folk så innerlig ønsket". Det konservative Uusi Suomi anslår liknende strenger og skriver at Finnland ikke kan slutte fred på grunnlag av disse betingelser. Stockholmspressen mener at de finske avisene stort sett ikke gjenspeiler folkemeningen som lenge har villet slutte fred på grunnlag av traktaten av 1940. Flere svenske avisene er pessimistiske m. h. t. øyeblikkelig fred, men håper at forhandlingene kan fortsette. - På autoritativt hold i London uttales at tre ting faller i øynene. 1) Kravene er det minimum som er forenlig med Russlands sikkerhet. 2) Det er Tyskland som representerer den virkelige fare for Finnland.. Det truer med makt å hindre landet i noe som er dets uimotsigelige rett, å avslutte krigen. 3) von Dietls tropper i nord kan ikke øve noe trykk på Helsinki. - Times skriver i sin lederartikkellat enhver finsk utsettelse er farlig. Enkelte finner vil forhale beslutningen i et helt fåfengt håp om en "gunstig" vending. Disse politikere må forstå at utsettelse gjør katastrofen verre. Hvis de mener det alvorlig, må de vise det i hurtig handling. Finnland har nå chancen til en ærefull fred..

Østfronten. Russerne har begynt en ny offensiv ved Finskebukta. De har gått over elva Narva og opprettet et bruhodet på vestsiden, i Estland, 35 km bredt og 15 km dypt. Tropper og kanoner går i en jevn strøm over Narva. Byen Narva er omgått. 15 km V for byen har russerne avskåret banen fra Narva til Tallinn, Estlands hovedstad. Fra bruhodet sprer russerne seg vifteformig vestover og nordvestover. Hårde kamper fortsetter. - Lenger sør kjempes det i de nordre og østre forsteder til Pskov. 250 steder ble befriid i dette område onsdag. Sør for Pskov har russerne brutt banen Pskov-Polotsk, den viktigste forbindelseslinje mellom den tyske nord- og midtfront. Byen Novorszev, 110 km V for Kholm, ble befriid tirsdag. Onsdag meldtes at russerne hadde etablert flere bruhoder på vestsiden av Pskov-sjøen i Estland. - Mellom Polotsk og Vitebsk er 30 steder befriid. - Fra Krivoj Rog-avsnittet på sørfronten meldtes igår at russerne rykket fram på en 50 km bred front og dannet bruhoder på vestsiden av elva Ingulets. Tyskerne var sterkt truet med omringning. 70 bebodde steder i dette området ble tilbakeerobret tirsdag. Truslen øker mot de tyske tropper ved Kherson og Nikolajev. - Noen russiske kommentarer til fredstilbudet til Finnland føreligger ennå ikke.'

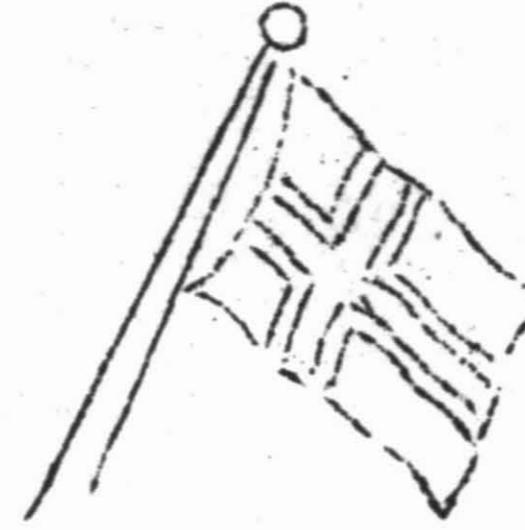
Flyangrep. Tirsdag angrep svære amerikanske bombefly Braunschweig, mens andre styrker bombet militære mål i Nordfrankrike. Angrepene ble utført med kraftig jagereskorte, og tapene var små.- Onsdag angrep Mosquitedfly, Vesttyskland.- Idag gjenoptok de britiske og amerikanske fly dag- og natt-offensiven mot Tyskland. Over 600 britiske fly bombet inatt Stuttgart, hvor det brøt ut store branner. Stuttgart er et viktig punkt for forbindelsen mellom Tyskland og Italia og har mange fabrikker for flymotorer, ubåt- og tanksmotorer, kulelagre m.m.- Andre fly angrep München og mål i Frankrike, Nederland og Belgia. I formiddag var det angrep mot mål i SV-Tyskland og Nordfrankrike. Nærmore enkeltheter saknes.

Italia. Ved Anzio-bruhodet kastet de allierte igår tilbake et kraftig tysk angrep rett mot sentrum i de allierte linjer. Tyskerne gikk til aksjon ved daggry tirsdag med to bataljoner, men de øket etterhvert innsatsen, og til slutt var det tre tyske divisjoner som prøvde å gå til storm mot bruhodet. Krigskorrespondenter understreker at det utvilsomt dreidde seg om et veritabelt forsøk på å kaste de allierte på sjøen. Til å begynne med klarte tyskerne å drive amerikanerne 1,5 km tilbake, men ved motangrep er nå fronten skjøvet 1 km fram igjen, og faren er avverget. To mindre angrep SV for Littoria er likeledes slått tilbake. Tallet på tilfangetatte tyskere på 30 timer inntil onsdag middag var kommet opp i over 500.- Et særkommunikat fra de alliertes hovedkvarter melder at store formasjoner, svære 4-motors bombefly har bombardert tyske troppeansamlinger rundt Anzio-bruhodet idag.- På den 5. armes hovedfront og på den 8. armes front er det bare patruljevirksomhet.

Jugoslavia. Den store tyske offensiv mot fri-skarene i Slovenia, er fullstendig mislykket, meldes fra Titos hovedkvarter i det nordlige Jugoslavia idag. Tyskerne hadde trukket sammen flere divisjoner, men klarte ikke å oppnå noe resultat. I Herzegovina har friskarene avsporet et tysk militærtog, hvoved 200 tyske soldater og 41 offiserer, blant dem en general, ble drept. Jugoslavia har også erobret en tysk flyplass i Dalmatia. "Stats- og utenriksministeren" i den kroatiske quislingregjeringen er reist til et møte med Hitler, der også Keitler og v. Ribbentrop er til stede, noe som tas som et tegn på at også offensive i Kroatia har slått feil.

Stillehavet. Den amerikanske marineminister Knox opplyste 1. februar at 14 japanske skip til var senket i Stillehavet. Dermed var 189 japanske skip, av dem 22 krigsskip, enten senket, etterlatt i synkende tilstand eller sterkt skadet på ett år av amerikanske skip. I krigens løp er over 3 mill. t. japansk tonnasje senket.

FRITT

LAND

Nr. 4

Mandag 6. mars 1944

1. årg.

HVIS FINNLAND FALLER FRA.

⑦

I ed blandede følelser har vi fulgt Finnlands kamp under denne krig. Men hvis vi har lov til å tolke Sovjet-Russlands fredstilbud til Finnland etter bokstaven, er det neppe mer enn en ting for vår nabostat i nordøst å gjøre - å ta imot tilbuddet. Resignasjonens bitre vei står denne gang som den eneste fornuftige, og man får håpe den blir valgt.

Hva vil konsekvensene bli hvis Finnland nå nedlegger våpenet? Vil tyskerne med noen rett kunne karakterisere det som forræderi? Skal vi få Badoglio-propagandaen opp igjen? Ingen vet hvilke krumspring Goebbels desillusjonerte ministerium skal finne på, men denne utvei synes likevel å være stengt. Sannsynligvis må den nåværende finske regjering, muligens en ny - men i alle fall med president Rytis og Mannerheims billigelse - tre i forbindelse med Moskva. Og det er sørli; disse to som i de senere år har vært eksponenter for den pro-tyske politikk som har ført Finnland så langt ut på viddene. Hvis tyskerne slutselig skal begynne å utkåre disse til forrædere, blir det et noe for øyret stykke selv for det tyske publikum.

Finnland er den eneste av de tyske vasallstater som godvillig gikk med i krigen. Det har selv valgt sin kurs og velger selv veien ut. Dette faktum vil måtte gjøre et sterkt inntrykk i de tysk-okkuperte land, som i større eller mindre grad er tvunget dit hvor de for tiden står. Det moralske inntrykk vil bli sterkere enn Italias frafall var. For det første fordi Finnland egentlig ennå ikke kan sis å være slått, men velger å gå ut i tide før de tunge slag rammer det for alvor. Et ubekjempet land resignerer i tide overfor den kjennsgjerning at den tyske "våpenbrør" har tapt krigen. Det er umulig å bortforklare dette faktum. - For det annet fordi det er landets lovlige regjering som akviserer ved dette bitre faktum.

Militært betyr oppgivelsen av kampen konsejje ikke så mye. Russene har aldri ofret mer enn en brøkdel av sin hær og sine fly på Finnland. På den annen side vil en eventuell internering av seks tyske divisjoner med materiell tappe den mannskapshungrende tyske hær ytterligere, og den norske nordfront vil miste en hver berettigelse. Hertil kommer at russernes herredømme over de nordlige Østersjø-farvann vil bringe den svenske malmeksport til Tysk-

land i store vanskeligheter, på samme tid som det åpnes nye offensive muligheter mot tyskerne i de baltiske stater og enda lenger sør i Østersjøen.

Finnlands frafall vil innebære en ny katastrofe for Tyskland. Etter Italias frafall i fjor høst blir det den viktigste miljepel på veien mot freden.

DE VIKTIGSTE NYHETER FREDAG OG LØRDAG:

Italia: Den tyske offensiv mot Anziohodet er ikke gjenopptatt. I 20 timer presset tyskerne på med over 10 000 mann på en 1 km bred front mellom Caracetto og Cisterna. De allierte dammet opp for stormfloden med den største samling kanoner som noensinne har vært koncentrert på et så lite område. Det var den 3. amerikanske divisjon som tok støyten og innledet den motoffensiv som førte til at hele det nærliggende området ble gjenerobret. - Fredag foretok det allierte flyvåpen 1200 utfall mot tyske tropper rundt bruhodet. Lørdag meldtes om bare ubetydelig virksomhet på alle fronter i Italia. Flyvåpenet foretok 1400 utfall.

Flyangrep: Gåa i slutten av uken fortsatte flyoffensiven med innsats av britiske og amerikanske maskiner mot en rekke mål i det nordvestlige, vestlige og sydvestlige Tyskland og Nordfrankrike. Fredag var amerikanske fly for første gang over Berlin da Lightning-jagere foretok et tokt mot den tyske rikshovedstad. Natt til lørdag var bl.a. Focke-Wulf-fabrikone i Albert Ejendam for et presisjonsangrep i stor målestokk som varte bare i 15 minutter. Flyerne hadde fått ordre om å vendte tilbake med bomblasten, hvis det var den minste tvil om målet. Bare ett fly kom tilbake med bomben i behold. I februar måned ble det kastet 117 tusen tonn bomber over vestfronten. Amerikanerne satte denne måned ny rekord i flyfabrikasjonen med en produksjon av gjennomsnittlig 350 fly om dagen.

Østfronten: Fredag ble det meldt at russene hadde gjennombrutt den siste tyske forsvarsone foran skov og vjer et i utkanten av byen. Samtidig var det oppstått en ny trusel mot tyskerne i Latvia derved at russene hadde avbrutt jernbanen fra skov-Polotsk på to steder N. og S. for det viktige tyske støttepunkt Østrov. Lørdag sto russene bare 1 km fra denne by, og de truet også jernbanen fra Østburg. - Aunashovedstaden i Litvia er blitt stilt under tysk militærkontroll.

Nordfronten. Natt om lørdag-klokken 18.00 ble et flygjelde som bestod av tre bombefly med jagereskorte rettet i dagslys idag tre større angrep mot militære mål i Nordfrankrike. Innatt angrep britiske Mosquito fly Berlin og andre mål i Vesttyskland, mens andre fly la miner i fiendtlig farvann. Alle fly vendte tilbake til sine baser. Den britiske luftfartsminister har lykkønsket de amerikanske flygjelde som angrep Berlin igår. Han uttalte at tyskerne nå vet at det er utrygt i Berlin dag og natt. Angrepet mot Berlin var ledd i et omfattende tokt over Østtyskland, utført av flygende festninger med jagerstøtte. Jagerflyene tilbakela en rundtur på 2000 km og kom lenger øst enn noensinne, men operasjonene ble delvis hindret av dårlig vær. De samlede tap ble 14 bombe fly og 26 jager, mens 15 tyske fly ble skutt ned.

Estfronten. Ettermiddagens russiske kommunike melder om ny russisk framgang ved de to innfallsportene til Balticum, Narva og Pskov. Byen Narva er praktisk talt omringet. Russerne slår tilbake alle motangrep og rykker jevnt fram mot byen. Store russiske forsterkninger går i ubrukt strøm over elva Narva for å støtte opp og utvide bruholdet. Russiske krigsskip patruljerer langs med Estlands kyst for å tilintetgjøre et hvert tysk forsøk på å evakuere sjøveien. Bak fronten opererer estniske geriljastyrker i direkte samarbeid med den røde arme. De har bl.a. rettet angrep mot en tysk garnison. Pskov er nå direkte truet. Russerne er gått over elva Kepa som kan betegnes som den siste naturlige bariere øst for byen. Russisk artilleri beskyter Pskov og fly bombarderer troppesamlinger i byområdet. Syd for Pskov rykker russiske mobile kolonner fram for å omringe byen, de står nå bare 1 km fra den siste jernbanen sydover, til Ostrov. Som meldt igår er også Ostrov truet. Denne by ligger 15 km fra den latviske grense. På ti dager melder russerne at tyskerne mellom Narva og Vitebsk har 26000 mann bare i drepte. På sørfronten retter russerne nye kraftige framstøt mot Bug, den viktigste hindring på veien til Bessarabia. Voldsomme tyske motangrep blir slått tilbake. Tyskerne har allerede hatt 2000 falne og mange drepte. Det er å ha gatt over elva Ingulets står framskutte russiske avdelinger nå 40 km SV for Krivoj Rog. I samsvar med endringene i den russiske forfatning har det øverste råd for republikken Russland besluttet å utnevne kommisarer for forsvaret og utenrikspolitikken slik som Ukraina alt har gjort.

Finnlands fredsvilkår. Den finske presse ansår nå en mer moderat tone i sine kommentarer. Socialdemokraten, organ for det største politiske parti, angriper dem som påstår at

denne stilen skal være på Finnland. Om kontakten av stellmannen vil ikke være for Finnland hvis det venter. Den framstående svenske sosialdemokrat Lindstrøm skriver i Morgontidningen: Finlands chance kan ikke være evige. Vi svensker kan bare si: det framgår tydelig at den finske sensur har hindret publikum i å danne seg et klart bilde av situasjonen. Moskva radio siterte igår denne og andre uttalelser som går ut på at finske politikere prøver å forhale avgjørelsen. Hallomannen pointerte at kravene representerte et absolutt minimum og sa at Finnland bare har valget mellom å slå til eller ta den fulle konsekvens av et avslag. "En unødvendig forhaling vil ikke tolereres." Moskva radio ironiserte over de tyske spådommer at Finnland blir et annet Italia. I Italia var det gode kommunikasjoner, i Finnland er det praktisk talt ingen, heller ingen havnebyer som tyskerne kan besette. Det ble tilføyet at den russiske regjering holdt øye med tyske intriger som hadde til hensikt å forberede et nazikupp i Finnland.

Evakuering over Nordnorge. Tyskerne skal i lang tid ha forberedt å trekke seg ut av Nordfinnland. Allerede i september ifjor fikk myndighetene i Tromsø beskjed om å planlegge evakuering av sivilbefolkningen. Men saken trakk i langdrag, til den ble tatt opp igjen før alvor for noen uker siden. Da Terboven besøkte Finnland, møtte han Dietl i Tromsø. Senere er offiserer fra Nordnorge og Nordfinnland kommet til Oslo, antagelig for å drøfte mulighetene for evakuering gjennom Norge. Også Harstad og Hammerfest har fått ordrer som Tromsø. Alle ikke-livsviktige arbeidere, ca 5000, må ut. Matvarer er sendt til de bygder, hvis befolkning vil øke sterkest. Boligforholdene vil bli elendige. Ifølge Stockholms-meldinger skulle evakueringen gjennomføres 1/3, men det er ennå ikke kjent om den er iverkstatt.- I vinter har tyskerne gjort større anstrengelser enn vanlig for å holde Finnmarksveien åpen. Større mannskapsstyrker er satt inn, særlig mellom Skibotn og Hellesberg.

Bulgaria og Romania har fått nytt håp, telegraferer Philip Jordan fra Ankara. Begge ønsker å trekke seg ut av krigen, og begivenhetene i Finnland følges med den største interesse. De ser ikke lenger den samme grunn til å yte motstand til det siste, og de søker nå etter utveien til å bryte med aksjen.

Italia. Et skarpt tysk angrep mot Anziofronten SV for Cisterna er avvist. Voldsomme kamper om Ponte Rotto endte med at amerikanerne drev tyskerne tilbake til utgangsstillingen. Allierte fly har bombet forte San Stefano.

FRITT LAND

nr. 5.

Onsdag 8. mars 1944.

1. årg.

VÅRT FORHOLD TIL ENGLAND. (2)

Hvor ofte snakker ikke gode nordmenn håndig nedsettende om England. Disse munker "vil ikke være blåøyete", de mener seg å vite at vi blir utnyttet av denne stormakt og de har travelt med å fortelle det til alle som vil høre. Men i sin iver for å være kloke glemmer de at vårt lands befrielse avhenger av Englands krigsinnsats og seier, og at enhver svekkelse av vår forbundsfelles posisjon betyr en svekkelse av vår egen. En hver nordmann bør derfor bli seg bevisst sitt ansvar: så lenge krigen pågår, bør kritikk uteslå selv om den måtte være berettiget, da den bare er egnet til å fremme fiendens interesser. Heller ikke har vi råd til å degge for bitterhetsfornemmelser som bare kan svekke vår indre front. Legg merke til at alle argumenter slike gode nordmenn kommer med, er nøyaktig de samme som vi har støtt på i tysk propaganda. Det bør gi oss litt å tenke på. Utrettelig må vi være på vakt mot at tysk propaganda skal få innflytelse på vår holdning. Det uavslatelige drypp av propagandaens gift er i stand til å uthule selv de mest selvstendigtenkende menskers sinn.

La oss derfor først og fremst bli klar over en ting: Om det i engelsk politisk før krigen ble begått feil - de samme militære feil som i vår egen - så gir det oss ingen rett til bitterhet. Hvor meget mere fordelaktig ville det ikke ha vært for England hvis det i rigens første dager med stor krigsmakt kunne ha stanset den tyske ekspansjon på kontinentet. Mye slit og møye, mangen kostbar landgang kunne det ha spart seg. La oss også huske at Tysklands nazister allerede flere år før krigen hadde planer om å gjøre Skandinavia til "Nordmark" i det stortyske rike og at den tyske krigsmaskin skulle (uansett Englands stilling tagen) ville blitt sloppet løs over Europa: Og la oss til slutt si fast: det er en infam tysk løgn at England ikke vil slåss selv, men bare la andre slåss for seg. Englands arme var liten fordi landet er et øy-rike, men dets armé har stått i uavbrutt kamp og har kjempet tappert, i Frankrike, i Afrika, i Hellas. Med opprensningen av Afrika og sitt vakthold i det nære østen har den alt løst store opgaver.

Og imens har den vokset seg stor. Nå er det bare en del av den som står i kamp på Italia-fronten, mens storparten gjør seg rede til de store avgjørende operasjoner som er bebudet og som vil komme i nær framtid.

NYHETENE FRA LONDON TIRSDAG KL. 18.30: Ostfronten. Ierdag gikk russerne en ny stor offensiv i Vest-Ukraina. Marskalk Shukov, som har overtatt kommandoen etter marskalk Vatutin, rettet et framstøt fra Sjepetovka mot den tyske hovedjernbanelinje Odessa - Lwow. Allerede lørdag gikk russerne fram 25 - 50 km over en 180 km lang front og befridde 200 bebodde steder, blant dem byen Jampol på banen fra Sjepetovka til Tarnopol. 12 tyske divisjoner, hvorav 4 panserdivisjoner, led et stort nederlag og russerne nærmet seg byen Volotsjisk. Søndag ble det meldt at denne byen var falt og at 200 andre steder i Vest-Ukraina var befridd. Idag blir det meldt at russerne jevnt og sikkert utvider sitt grep på banen Lwow / Odessa. 30 km av jernbanelinjen mellom stasjonene Tarnopol og Grosskurov er allerede på russernes hender. Det raser heftige kamper langs innfallsveiene til begge disse knutepunktene. De siste meldinger går ut på at tyskerne kaster inn alle forhåndenværende reserver i et forsøk på å holde de to byene for å kunne bruke dem som utgangspunkter for en eventuell senere motoffensiv. Hittil har russerne slått ned all motstand og de står bare 11 km nordøst for Tarnopol. Imens strømmer store russiske troppestyrker tvers over jernbanelinjen i retning mot den bessarabiske grense. Hurtigheten i den russiske framrykning har medført at atskillige tyske avdelinger har fått sine retrettveiet avskåret. De tyske tap er store: på offensivens to første dager mistet de 15000 i falne og det ble tatt over 3000 tyske fanger. Tyskerne hadde håpet at teleloesningen i Ukraina skulle gitt dem et pustehrom; men den røde arme går på med økende kraft til tross for de nesten umulige vær- og føreforhold. Den røde sterne skriver: Det regner ustanselig, tåken er som natten;

veiene som hengemyrer og de veldige ukrainske sletter nesten uframkommelige. Men vi rykker stadig fram på tvers av veiene og skjærer over fiendens retirerende kolonner. Tyske fanger uttaler at russernes forberedende artilleriild lørdag var verre enn noe de tidligere hadde vært ute for. I et tysk kompani var 40 pst. av mannskapene drøpt av artilleri ilden. - Daily Telegraphs leder idag drøfter den alvorlige fare for de 500 000 tyskere i sørarmeen er kommet i etter avskjærelsen av pulsåren Lwow - Odessa. Denne banen var hovedforbindelsen mellom armene i nord og syd. Velger nå sørarmeen å holde stand, venter det dem den samme skjebne som divisjonene ved Stalingrad og Korsun fikk. Trekker de seg tilbake til Romania og Dnjestr, blir det en åpen luke i fronten på minst 390 km mellom Lwow og Brest Litowsk, og her kan russerne hamre løs og komme i ryggen på nordarmeen. Den tyske strategi å trekke seg tilbake i øst for å ha en reserve til å møte den kommende invasjon i vest, ser ut til å ha brutt sammen, slutter Daily Telegraph. - På nordfronten fortsetter det russiske press mot Narva.

Finnland. Det foreligger ennå ikke noe om hvilket standpunkt den finske regjering har tatt til det russiske fredsforslag. Ubekrefte rykter går ut på at den har fremsatt et motforslag. Rezuters Moskvakorrespondent telegraferer at man har inntrykk av at finnene undervurderer situasjonens alvor. De bør være klar over at russerne ikke vil slå av på de seks punkter, hva som enn kan hende i Moskva etterpå. - Uusi Suomi skriver imidlertid idag: Det er en kjennsgjerning at de russiske vilkar er godkjent både av Storbritannia og av USA som Finnland ikke er i krig med. Det er derfor ingen grunn til å håpe at Storbritannia eller USA vil endre betingelsene. - Dagens finske kommunike melder om to russiske stupbombeangrep igår mot Kotka. Det ble voldt skader, og befolkningen hadde ofre. - Hvis tyskerne tenker på å rømme Nordfinnland, kan de ikke gjøre regning på noen lett flukt. Det er nok etablert en slags vei mot nord, men ikke alle troppene har åtgang til denne. Mange må først passere et milevidt veilst og ulendt område. Fra Tromsø er det dessuten 300 km til nærmeste jernbane, og forsøker tyskerne å komme fram til sjøs, vil den britiske flåte med letthet kunne hindre dette. Det meldes forsvrig at evakueringen av Tromsø er begynt. Sivilbefolkningen skal flytte til skattøra, Minde eller enda fjerne steder. Marineminister Alexander redegjorde for situasjonen til sjøs i en tale i Underhuset idag. Han sa bl.a. at i 1941 mistet de allierte ett skip for 181 skip som stakk til sjøs, i 1942 var forholdstallet 1 : 233 og i 1943 1 : 344. Likevel atvarte han mot å tro at ubåtfaren ikke eksisterte lenger. Tyskerne har idag like mange ubåter som for ett år siden. I

forrige måned ble det bygget flere tyske ubåter enn de allierte senket. Tyskerne anvender den taktikk å trekke ubåtene tilbake i håp om å kunne sette dem inn igjen ved et beleiligere tidspunkt. I øket grav bygges der bombesikre tilfluktsrom av betong for ubåtene. - De siste dager av mars 1943 betegnet vendepunktet i kampen mot ubåtene og dermed en viktig milepæl på veien til seiren. To andre merkedager i krigen til sjøs var 11/9 og 26/12 1943. 11/9 ankret størstedelen av den italienske flåte opp under Malta. 26/12 senket skip fra den britiske hjemmeflåte det tyske slagskipet Scharnhorst. - Åpningen av sjøveien gjennom Middelhavet betegnet Alexander som en gevinst for den allierte flåte på 1 mill. brutto registertonn. Nørdafrika og Italia har æren for minst halvparten av denne vinning. Handelsflåtens tap var som følge av overvinnelsen av ubåtfaren og gjenåpningen av iddelhavet bare halvparten så stor som i 1942. 13 britiske krigsskip er gått tapt på russisk konvojtjeneste. Men 88 pst. av forsyningene til Russland er kommet fram og er blitt anvendt på den beste måte av den røde arme. Det har vært opptil 30 ubåter i angrep mot en konvoy; men siden har vi bygget dusinvise av hangarskip som kan sikre flyeskorte på et hvilket som helst punkt av ruta. Fly fra et eneste hangarskip har senket 17 ubåter, derved ble der spart 100 handelskip om året. - Den britiske flåte er nå stertere i forhold til den fiendtlige enn på noe annet tidspunkt siden Frankrikes fall. Siden landgangen på Sicilia har den britiske og allierte flåte stadig økt. Tapene i Middelhavet siden Sicilia har vært 2 kryssere, 1 minelegger, 10 destroyere, 2 ubåter og 10 mindre krigsskip. - M.h.t. blokadebryterne hadde tyskerne håpet å skaffe seg et lite, men verdifullt tilskudd fra Japan. Dette håper er for størstedelen gjort til skamme. Av 11 blokadebrytere de siste 12 mnd. er bare to kommet vel i havn, og i sterke skadet tilstand. Alexander sa til slutt at flåten må være forberedt på nye store offer i den tiden som kommer. Vi gjør oss klar til å gjøre vår plikt ved den kommende offensiven mot Europa. Men vi glemmer heller ikke det fjernere mål: så snart Tyskland er knekket, vil vi med all vor makt kaste oss over Japan.

VÅR PA VAKT! Vi er blitt gjort oppmerksom på at gestapo i sin jakt etter hemmelige avisar igjen har hatt hellet med seg. En nystartet avis er allerede kneblet. Det inntrufne maner oss til å iaktta alle tekniske forsiktighetsregler når det gjelder fordelingen av avisar. Benytt ikke posten!

FRITT LAND

Nr. 6 - 1. årg.

Frc ag, 10. mars 1944.

"STABILE PRISER"

Fra tid til annen ser en av avisene at prisene ikke stiger lenger. Matvarene ligger omtrent 50 prst. høyere enn før krigon og der skal de bli liggende, bedyres det. Rett skal være rett. Det har vært en vanskelig oppgave å bremse oppgangen, selv i de offisielle prisene. Svært pengemengder er ute etter et ytterst begrenset varekvantum, og der er stadig oppdrift i bevegelsen.

Men selv om prisene nå offisielt er stabile, skal en ikke derfor tro at det koster oss bare 50 pst. mere å leve enn før. Enhver vet jo selv best av egen erfaring hva det koster å leve, ikke minst hvis en som de aller fleste søker å få et lite tilskudd til de knappe dagsrasjoner. Men selv bortsett fra dette er det formodentlig blitt mere enn dobbelt så dyrt å leve. Husk bare på varenes kvalitetsferringelse, deres mindre holdbarhet eller lavere ernæringsverdi. Hvor lenge varer et par skosåler av den gjengse type idag. Hva kan vi skaffe oss av de manufakturvarer som etter de offisielle oppgaver bare er steget 50-60 pst. i pris? Så godt som ingenting.

Det er andre viktige resrvasjoner å ta. Alle forhold tatt i betrakning er nemlig leveomkostningene steget langt mere enn de offisielle oppgaver viser. Det skyldes at staten må gi betydelige tilskudd for å holde prisene på smør, brød og melk ned.

Det er ikke billige varer tyskerne velsigner oss med. De kan jo selv bestemme prisene, og de står på et forferende nivå. De tyske leverandører, som opptrer i statens navn, tar inn svimlende fortjenester på de ordinære varer. Vi får rug fra Tyskland. Hvis de priser tyskerne beregner seg, direkte skulle overføres på brødprisen, ville denne idag komme på atskillig over 1 kr. pr. stk. Forholdet er nemlig at staten på budsjettet for 1942/43 måtte gi Statens kornforretning et tilskudd på ikke mindre enn 85 millioner kroner for at brødprisen kunne bli holdt "stabil". I rettfærdighetsnavn skal det medgis at en del av dette beløp er tilskudd til de norske kornprodusenter, men tyskerne tar den overveiende part. På samme budsjett sto oppført som tilskudd til prisutjevning på margarin-stoffer 32 millioner kroner. Forholdet er det samme her - ägerpriser fra tysk side. Og så til slutt en "intern" post. Som bidrag til utjevning av mørkeprisen sto oppført 20 millioner og som direkte tilskudd til melkeprodusentene

20.5 millioner kroner. Til sammen løper alle disse summer opp i 157.5 millioner kroner.

Hva dette representerer vil framgå av at de ordinære inntekts- og formuesskatter for tiden andrar til omkring 290 millioner kr. om året i alt. Tilskuddene for å holde prisene på brød, smør og melk "stabil" utgjør altså nesten 55 pst. av denne budsjettpost som før dannet hovedkilden på inntektssiden. Eller for å si det på en annen måte. Omtrent 55 pst. av den statsskatt vi i dag betaler medgår i det vesentlige til utlikning av de tyske ägerpriser på mel og fett. Sett fra denne synsvinkel blir påstanden om det stabile prisnivå temmelig freidig. Men tyskerne og quislingene prøvede også i det lengste å holde de virkelige forhold hemmelige.

FLYOFFENSIVEN MOT EUROPA.

Det amerikanske angrepet mot Berlin mandag var det første storangrepet i dagslys under denne krigen. Tyskerne, som hadde mobilisert alle disponibele jagerstyrker, tapte minst 176 jagerfly under de rasende luftslagene som ble utkjempet i stor høyde hele veien langs den 700 km lange ruten. 93 av dem ble skutt ned av flygende festninger og Liberator-bombere, mens de resterende 83 ble skutt ned av de eskorterende langdistansejagere. De allierte tap var 68 bombefly og 11 jagere. Den veldige amerikanske flyarmada var 25 km lang og den oppholdt seg nesten en time over Berlin. Fabrikker, flyplasser og andre militære mål ble bombet med godt resultat. Luftkampen over Berlin var særlig intense: det var samlet flere fly enn noengang tidligere på et enkelt område. Tyskerne prøvde for enhver pris å stanse bombeflyene; men de hadde ikke noe håp om å slå seg gjennom jegereskorten. De allierte tap, 77 fly, var store; men produksjons-tallet er nå opp i 280 maskiner om dagen. USA har de siste 3 år bygget 150 000 fly, 28 000 av dem er eskortefly for de allierte land. - Tyskland blir nå angrepet døgnet rundt, skadene er uopphevelige og stadig voksende, heter det i en artikkel av Times' flymedarbeider. Berliner Borsenzeitung skriver i forbindelse med angrepet på rikshovedstaden at det må sees som et ledd i invasionsforberedelsene og betyr en direkte utfordring til det tyske jagerfly / våpen. De koncentrerte angrep på vår rustningsindustri er dessuten en fare for forsyningene til hæren i øst, heter det til slutt i det tyske blad.

Svensker i Berlin telegraferer at over 150 bombefly og jagere kunne telles over Berlin. Større deler av hovedstaden er uten gass, elektrisitet og vann. Særlig er det gått hårdt ut over industriområdene i de nordøstre bydeler. Etter 24 timers hektisk flyvirksemhet over fransk område med hårde angrep fra vest og syd til Pas de Valais, kom ved middagstid onsdag turen etter til Berlin. En kjempearmada på 500 amerikanske bombefly kastet over 35000 brannbomber og 10.000 miner og sprengbomber mot industriområdene i de østre bydeler. Bombeflyene var eskortert av over 1000 jagere, som er den største jagereskorte som har vært anvendt over kontinentet. 1300 amerikanske og tyske flygjere deltok i luftkampene over Berlin. Bakkepersonalet i England utgjorde 50 000 mann, mens tusenvis av tyskere var postert ved kanonstillingene og på flyplassene. I alt var således over 100 000 mann engasjert i dette slag, som betegnes som et av krigens store slag. 125 tyske jagere ble skutt ned, mens 38 amerikanske bombefly og 14 jagere saknes. Et av hovedmålene SKF kulelagerfabrikkene i forstaden

Erknet som etter ødeleggelsen av kulelagerfabrikkene i Schweinfurt produserer halvparten av kulelagrene til de tyske tanks og militærkjøretøyene. Alle i hovedbygningene i fabrikk/komplekset ble truffet av bomber, en av dem ble skadet alvorlig og stod i brann. Også fabrikkbygningene i Wildau, 20 km SØ for Berlin, ble bombet. - Den engelske produksjonsminister Lyttleton uttalte i Underhuset torsdag at Storbritannia rår over en rekke nye hemmelige våpen og oppfinnelser. De store resultater ved Bombingen av Berlin skyldes ikke bare den økende styrke i angrepene, men også bruken av flere nye oppfinnelser som gjør det mulig for flyene å starte i all slags vær og øke presisjonen i bombingen. Også den gunstige vending som ubåkrigen har tatt har de samme årsaker, uttalte Lyttleton.

I de siste dager har det også vært rettet sterke angrep mot militære mål i Nederland og Frankrike. Således er knutepunktene La Trappe og Le Mans på hovedjernbanen fra Paris til kysten vært gjenstand for kraftig bombing.

Den britiske korrespondent Gordon Young er kommet tilbake til Stockholm etter et besøk i London. Han forteller at mens Goebbels propaganda begynte represalicangrene mot London i januar, var det i virkeligheten intet større angrep mot den engelske hovedstad før 19/2, slik som det også ble meldt i de britiske kommunikeer. Før den tid ble det gitt noen få flyalarmer når det viste seg ett eller et par tyske fly over London. Goebbels har rettet ubeherskede angrep mot nøytrale korrespondenter, som har gjort oppmerksom på dette forhold.

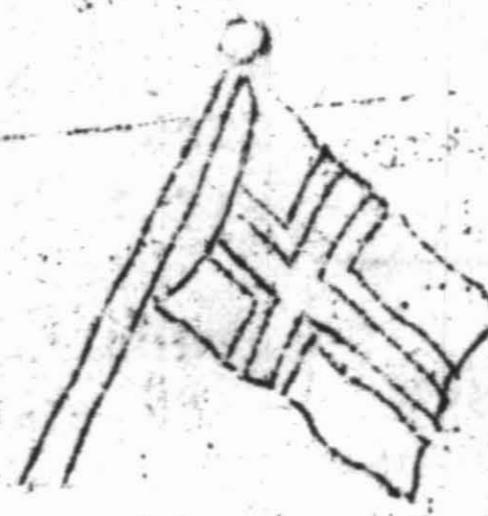
Heller ikke senere angrep har hatt noen stor målestokk, men Goebbels må troste hjemmetyrkene som må få besøk dag og natt.

ØVRIGE LONDON-HETER TORSDAG KL. 18.30:
Russland. Den russiske framrykning i Vest-Ukraina fortsetter tross sterkt fiendtlig motstand. De tyske motangrep er ikke i stand til å hindre russerne i å konkludere sine nye stillinger og støte videre fram. Over halvparten av den 110 km lange strekningen av Odessa-Lwow-jernbanen mellom Tarnopol og Prosskurov. Tarnopol er truet fra 3 kanter. Nordvest for Prosskurov har russiske kolonner gått over Bug og rykker fram mot byen på begge sider av elva. De russiske førtropper står mindre enn 15 km fra Prosskurov. I nord rykker russerne fram på begge sider av byen Stari Konstantinov. Lenger syd går en tredje angrep kolonne mot det store trafikk-knutepunktet Shmerinka. - Hele kampområdet er dekket av sole. Den røde styrke skriver at russerne har tatt i bruk store transportfly for å få fraktet med seg sine tanks, lastebiler og mobile kanoner. - Fra nordfronten meldes at russerne har tilbakevist et fiendtlig motangrep ved Narva. 43 tyske fly ble skutt ned i dette avsnitt igår.

Regjeringen for Sovjetrepublikken Russland har nå utnevnt egen utenriksminister. - Det finske svar på det russiske fredstilbud er overrakt sentralregjeringen i Moskva. Innholdet i svaret er ikke kjent. Den tyske presse inntar en skrytende holdning og sier at Dietls tropper i Nord/Finnland aldri vil kapitulere. I virkeligheten har en inntrykk av at Berlin står temmelig maktesløs og at de må nøye seg med å oppfordre inntrængende til Finnland om å fortsette krigen. Den ungarske kringkasting siterer en ungarsk avis som skriver at Berlin med tydelig spenning og engstelse ventet på innholdet i Finlands svar. - Den sovjetrussiske regjering har svart på et forslag fra den polske regjering, som er overrakt gjennom den britiske ambassadør i Moskva og ikke ut på en midlertidig ordning av alle uløste spørsmål i forholdet Russland-Polen. Times' diplomatiske medarbeider skriver at russerne stort sett finner forslaget utilstrekkelig. Polen vil ha utsatt den endelige avgjørelse av tvistemålene til etter krigen og ønsker en temporær demarkasjonslinje som skille mellom områdene med polsk og russisk administrasjon. Den tenkte linje gjør en sving østenom Curzonlinjen slik at byene Wilna og Lwow blir polske. Russerne ønsker imidlertid to vilkår oppfylldt: 1) Curzonlinjen blir den polsk-russiske grense. 2) Visse polske regjeringsmedlemmer som ansees for russiskfiendtlige fjernes og erstattes med andre polakker i Storbritannia og USA, skriver Times.

Italia. Det er stillstand ved frontene. - Generalstreiken fortsetter i hele det tyskokkuperte området.

FRITT

LAND

Nr. 7 - 1. årg.

Mandag 13. mars 1944

TYSKERNE OG FREDEN

Mot slutten av forrige verdenskrig, da et tysk nederlag syntes uunngålig, ble en tysk diplomat spurta om hva han ville gjøre i tilfelle et militært sammenbrudd. Svaret ble: Vi ville organisere internasjonal sympati med vår vanlige situasjon til tiden ble moden til å slå igjen. (Det minner om hva en tysk offiser i Oslo nylig sa: Vi har tapt denne kriga, men vi skal vinne den neste.)

Og det kan ikke nektes at Versailles har vært et takknemlig nummer i den hitlerske propaganda. Effekten har strukket seg langt utenfor Tyskland. Men i diskusjonen om Versaillesfreden og virkningene av den gjør mange en misvisende tankefeil. De gjør det ikke klart for seg at det som framkalte den ulyst og revanshestemning som dannet en slik glimrende grobunn for nazisme og opprustning, i stor utstrekning ikke var fredsbetingelsene, men selve nederlaget. Selv en ganske annen og mildere fred ville ikke ha vært tilstrekkelig til å farsne tyskerne med det faktum at fire års lidelser og millioner tyske menskeliv ikke resulterte i den øre og makt og de materielle gevinstene de var førespeilet. Denne gang er forhåpingene spent enda høyere, og selve den allierte seir må nødvendigvis skape ny grobunn for hevnlyst, tanker om revansje og forsøk på ny opprustning.

Det aktuelle spørsmål de første årene etter krigen blir derfor å hindre tyskerne i å forberede en ny angrepsskrig de første 25 år. Men i blant får en høre at tyskerne i grunnen ikke er mere aggressive enn andre folk, bare de blir gent behandlet. Dette stemmer i allfall ikke med hva mange tysker åpenhjertig har uttalt om sin egen nasjon. Otto Braun, ministerpresident i Preussen, skrev i boka "Fra Weimar til Hitler": Bare folk med én utrolig politisk kortsynhet kunne ha trodd at et folk som tyskerne permanent kunne tolerere en slik tilstand av påtvungen forsvarsløshet."

Men kanskje den aggressive militarisme ikke kan anses som et uutryddelig trekk i den tyske folkekarakter, kanskje den bare skyldes en tradisjon som har utviklet seg gjennom generasjoner, og som kan erstattes av andre tradisjoner, mere kultur- og fredsvennlige. Men hvordan skal det gå til? Harold Nicolson mener at selve nederlaget må danne første leksjon i dette nye grunnstyret, og amerikaneren J.C. Harsh er enig med ham. Det gjelder å frata tyskerne den farlige illusion at de er et "herrefolk" med en mystisk garanti mot å få sitt eget område krigs herjet, og bombingen har nok gitt deres tro et støt.

Men hvis nå ikke engang et rekordartet nederlag er nok til å skape en varig mentalitetsendring? Hvordan skal en da at pedagogisk vei få omdannet det tyske folk til et fredelig, lojal og nyttig medlem av folke-"familien"? Freds- og frihetsmisjonærer utenfra greier det neppe, den nye ånd må komme innenfra. Og det viktigste er da at det åpnes muligheter for fri og objektiv tilegnelse av kunnskaper og fri meningsdannelse. Når det tyske folk fremdeles følger sine herrer på deres ville dødsritt, skyldes det tvang og at de systematisk blir holdt i uvitenhet om det som skjer. Når tyskerne en gang får vite hvor hatet de er og hvilke gjerninger som har skapt hatet, får de kanskje et sjokk som knuser drømmene om å være et herrefolk. Når de murer som propagandaen, ensrettetheten i pressen og radioforbudet har skapt, en dag styrter sammen og sannheten igjen blåser fritt inn over Tyskland, blir det luftforandring i landet. Kanskje en kan våge å håpe at det kan bli en bitter, men sunn kur.

(Fra dr. Ivan Paulis bok, etter Världspressen)

TYRANNENS KRIG

Som et lite apropos til ovenstående artikkel gjengir vi en skildring av dagens Tyskland. Forfatteren er Henrik Wergeland, men vi har tillatt oss å modernisere rettskrivningen.

- Det er tyrannen som taler til sine menn:

Se, byen er i brann en rose lik som i mitt fotspor høyrd bøyer seg.
Hva hvimer? Er det gnister? Kvinneskrik?
Eller småbarns klynk når på spyd de faller som silkeballer? eller når de heves ved benene for så mot stener knuses?
Vel: By og land er prisgods. Skjend og brenn!
Og tørk eders sverd i oldingers sølvhår!
Og krénk mellom luer døde kvinner!
Gå og pisk havets rygg som løftet opp min bro då jeg ville smelte sammen
to verdner ...

Før folkets levning ut ifra de øde arner.
Til federland jeg skjenker dem en fjern og øde ørken. Men før fremmede inn på tomene!
- Det er å rykke opp et folk med rot!
... I klager? Men er det eders fedre I myrder?
Er det eders døtre I skjender mens I kveler dem? Og eders barn som skriker mens I knuser dem?

- Har ikke dette folk fornærmet eder?
Jeg sier at disse som nå vånder seg,
fornærmet blodig meg.
For kom de vel og knelte? kom de vel,
før jeg tvang dem, og brakte meg
alt de eide?

Gå, bøddeløkser!

Jeg lønner eder for å myrde,
jeg oppdrar eder for å myrdes!
Dra ut med sang og spill, min hær! og dø
med takk! ...

HELGENS NYHETER FRA LONDON

De tyske helters dag søndag ble denne gangen feiret uten noen tale av Hitler. I 1942 sa han at de russiske horder vil bli slått til tilintetgjørelse i løpet av sommeren, i 1943: Takket være soldatenes offervilje vil vi til sommeren oppnå resultater som vil sikre den avgjørende seir. I år sa han ingenting, men storadmiral Dönitz holdt en tale uten å komme inn på Russland. Han unnlot også å opplyse at Tyskland i fjor mistet 200 ubåter og mere enn 9000 ubåtfolk.

Tredobbelts russisk offensiv i Ukraina. Torsdag kveld meldte Moskva om en ny russisk offensiv SV for Krivoj Rog, som da hadde vart i 4 dager og kostet tyskerne 8000 mann i falne og 1000 i fanger. Den 3. ukrainske arme rykket fram 30-60 km på en 170 km bred front og befridde over 200 steder V for Ingulets, blant dem Novy Bug på banen Dolinskaja-Nikolajev. Den tyske kile som strakte seg østover mot Nikopol, var truet med omringning. Lørday meldtes at russerne fortsatte mot Svartehavsbystene Kherson og Nikolajev, om ettermiddagen sto fortropper mindre enn 30 km fra sistnevnte by. I søndags ble det meldt at russerne har inntatt Berislav med storm. Denne by ligger på vestsiden av Dnjepr, 75 km NØ for Kherson. - På midtavsnittet har 2. ukrainske arme oppnådd like store resultater. Ved et sterkt frontalangrep ble den store tyske bastion Uman erobret. Uman var den største tyske flyplass i Sydrussland. Lørday ble det opplyst at også knutepunktet Kristinovka, 25 km lenger NV, og Svenigorodka, NØ for Uman, var befridd sammen med 300 andre steder i samme avsnitt. Marskalk Konjev hadde brutt den tyske motstand langs en 175 km bred front og rykket fram 40-70 km. De tyske tap var uhørt store. 6 panserdivisjoner, 7 infanteri- og en artilleridivisjon var revet opp etter 5 dagers hårde kamper. Tyskerne hadde 20.000 falne og mistet 2.500 mann i fanger. Russernes bytte omfatter 500 tanks og selvdrevne kanoner, 200 tog i fullt brukbar stand, 600 feltkanoner, 12 tusen lastebiler og 50 forsyningsslager. - Lengst i vest har 1. ukrainske arme gått over Bugs øvre løp på en 220 km bred front fra Tarnopol til nord for Vinnitsa. Byen Stari Konstantinov i dette området ble meldt tatt fredag. 100 steder til ble også befridd. Det meldes søndag at russerne rykker hurtig fram sør for Proskurov og at Tarnopol, der det raser gatekamper, er isolert. Den russiske framrykking fortsetter over hele den 800 km lange ukrainske front. Det er tydelig at v. Manstein søker å unngå kamp, men han er kommet i et fryktelig dilemma. Han kan ikke trekke seg sydover, og å falle tilbake på Dnestr-linjen er vanskelig nok på dette tidspunkt. Han har ventet for lenge. Det meldes fra schweiziske kilder at han har flyttet sitt hovedkvarter til byen Jassi i Romania

vest for elva Prut. Både av politiske hensyn og p.g.a. oljen er det om å gjøre for tyskerne å holde krigen borte fra Romanias jord. - Sunday Times karakterisere den russiske offensiv i Ukraina som krigens største slag.

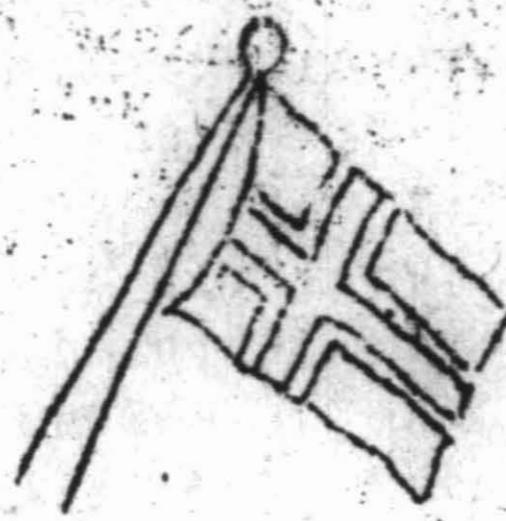
Den russiske undersøkelseskommisjon har på grunnlag av dokumenter som ble funnet i Kiev nå fastslått at to millioner russiske sivipersoner er myrdet av tyskerne under okkupasjonstiden. Det heter i kommisjonens redegjørelse at alle som har gitt ordre til henrettelsene og som har fullbyrdet dem, skal bøte med sitt liv.

Vestfronten. Britiske fly bombet tyske mål ved Pas de Calais inatt etter at amerikanske og a. allierte fly angrep samme område igår (lørday). Lørday bombet dessuten amerikanske flygende festninger Münster, mens britiske fly natten før bombet Hamburg o.a. tyske mål. Ingen bombefly og bare 4 jagere gikk tapt lørday. Siden de amerikanske storangrep i begynnelsen av uka bruker tyskerne bare luftskyts og sender ikke opp jagere. Som følge herav ble bare 7 bombefly og en jager skutt ned ved det siste amerikanske angrep mot Berlin, torsdag. Etter dette angrepet uttalte en svenske som kom med fly fra Tyskland at Berlin ikke lenger var noen hovedstad, ikke engang noen by. - Det opplyses at Tysklands største fabrikker for ubåtmotorer, M.A.N-fabrikkene i Augsburg ble meget sterkt skadet ved amerikanernes dagslysangrep 25/2 og RAF-angrepene natten før. I de nordlige bydelene i Augsburg er ingen betydelig fabrikk uskadd. - I februar måned kastet de allierte 24.000 tonn bomber mot tyske jagerflyfabrikker o.a. mål i Tyskland. Amerikanerne mistet i februar 445 fly i Europa, men de skjøt ned 905 tyske fly. Over halvparten av den tyske verksstedsindustri er oppatt med krigsnødvendige reparasjonsarbeider.

En norsk ubåt, "Ula", har under patruljering i nordlige farvann nylig senket 2 fiendtlige forsyningsskip og ett eskortefartøy, mens den oppnådde treff på en tankbåt og to andre forsyningsskip, melder London lørday. - Vi kan fra innenlandske kilder opplyse at den tyske malmbåt "Lippe" ble senket med last utenfor Fella 7. mars. Noen dager før ble det store tyske skip "Emsland" senket utenfor Stett.

Middelhavsområdet. Allierte fly i Italia foretok lørday 1700 utfall. Bl.a. ble jernbanemål i Firenze, Padua og Vieto angrepet. Natt til søndag ble Genova o.a. italienske mål bombet. Angrepene på Firenze var presisjonsangrep som bare rammet jernbanemålene. Også den franske flåtehavn Toulon var gjenstand for et dagslysangrep lørday, hvorved en torpedobåt, en jager, to forsyningsskip og en ubåt fikk fulltreffere. Videre ble skipsfarten utenfor Dalmatia angrepet. Ialt ble 14 allierte fly skutt ned i Middelhavsområdet lørday på bekostning av 36 tyske fly. - Fredag ble flyfabrikker ved Mariignane nær Marseilles bombet av britiske fly. Det er første gang denne industri rammes, men den tyske industri i Frankrike blir nå systematisk hjemsøkt i syd som i nord.

FRITT

LAND

Nr. 8 - 1. årg.

TYSK NØYAKTIGHET OG GRUNDIGHET

(9)

Mange nordmenn går ennå etter fire års krig mot Tyskland omkring og snakker om noe de kaller "tysk grundighet", "tysk orden" osv. uten at de egentlig kan gi noen nærmere forklaring på disse uttrykk som i mange tilfelle vel bare er levininger fra svunnen tid som ikke har noe med nazisme å gjøre.

Nenpe har noen nordmenn før disse krigsår fått heve til å se så mange slette egenskaper samlet hos et folk som vi nå har sett hos representantene for det tyske. Etter Haag-konvensjonen skulle en okkupasjonsmakt ikke blande seg inn i det okkuperte lands indre forhold uten det var nødvendig av hensyn til den militære situasjon. Blant de ting tyskerne direkte har erklært seg villig til å respektere, er våre sosiale trygder for de norske arbeidere som er beskjeftiget ved tyske anlegg. Dette blir ofte av tyskerne praktisert på den måten at de offentlige trygdekasser må betale trygdene, mens de tyske arbeidsgivere ganske enkelt lar være å betale de premiene de plikter. Særlig onkelt er dette for arbeidsgivere som flytter rundt fra kommune til kommune. Når de reiser av sted, vinker de glad og fornøyet til trygdekassen - bare prøv om dere kan få premiene! - Selv mindre saker som disse finner tyskerne det beleilig å bruke til bedrageri. Men det norske folk skal jo plukkes grundig, så hvorfor ikke?

Tyske lærer har etter norsk lov ikke løyve til å praktisere mot betaling når det gjelder norske pasienter. Siden oktober 1942 har de imidlertid av "minister" Hagelin fått lov til å praktisere i distrikter hvor det ikke er norsk lærer, eller hvor det ville ta urimelig lang tid å hente norsk lærer. Dette løyve har de tyske lærer nyttet på den måten at de ikke bare har sikret seg adgang til behandling av norske statsborgere ved de anlegg de er knyttet til, men de har endog gått så langt at de så å si med våpenmakt nekter norske arbeidere å søke norsk lærer. Selvfølgelig kan dette kalles grundighet i framgangsmåten, men det bør absolutt betegnes som tysk grundighet.

POLITISK RETRETT

(9)

"Fhv. minister Hustad er blitt stempelpapirforvalter". - Med noen undring leste den uinngivde avisleser for en tid siden at en mann ved navn Skarphagen var blitt "minister i Arbeidsdepartementet". Det ble ikke sagt noe om hans forgjenger, herr Hustad, men en leste mellom

linjene at han var gitt ut av den framste kamplinje, og litt senere fikk en altså vite at han var utnevnt til forvalter av det stempelte papir. Bak disse meddelelser ligger en lang og interessant drakamp mellom NS-folk og tyskere, som endte med Hustads nederlag.

Da Hustad tiltrådte 25. sept. 1942 så han litt før lyset på tilværet. Han kom nemlig meget snart med uttalelser som var så fri at tyskerne fant det påkrevd å sette munnekurv på ham. Han fikk rett og slett taleforbud! Senere har hans syn på politiske spørsmål avveket så meget fra tyskernes at han ikke kunne tåles, men måtte fjernes før han gjorde for mye galt.

Den mere direkte foranledning til at han måtte gå, skyldes at kollega Whist overfor tyskerne har fått ham framstilt som meget generende for tysk initiativ i Norge, særlig i spørsmål vedrørende overlatelse av konseksjoner på vannfall, industri m.v. Whist har gått inn for å skaffe tyskerne direkte fordele ved konsesjonene, så de ikke bare skulle få verdier som intet norsk tiltak noen gang har oppnådd, men endog villet yte tyskerne direkte statsstøtte til denne ekspropriasjon av norske industrimuligheter. Dette var for grevt for Hustad, som skarpt gjorde oppmerksom på at dette var uverdig for NS som nettopp hadde angrepet "det gamle styre" fordi det solgte Norges naturherligheter til utlandet.

Men her tok altså Hustad for sterkt i. Som hans etterfølger har tyskerne nå satt inn en mere villig lakei, en veritabel sharper ved navn Skarphagen, som har prestert å beholde full lønn i flg. stillinger på en gang: minister 48000, generaldirektør i Vassdragsdirektoratet 18000, professor 11.700, i alt 77.700 kr. Nest etter er "Skarphagen" utvilsomt den best lønte NS.

Trolig har tyskerne villet prøve om det ikke kunne være heldig å ha viktige pos ter besatt med folk som har det meget travelt med å løpe omkring og heve gasjer og som derfor neppe får tid til å gjøre noen opphevelser når tyskerne stjeler Norges vassdrag og industrimuligheter.

Og ubehagelige kverulanter kan en jo sette i en krok og passe på det stempelte papir. For den saks skyld vil nok tyskerne sette en annen motstander til å passe på det ustempete, det fins alltid muligheter for å stemple folk som mindre bra papir.

Onsdag 15. mars 1944

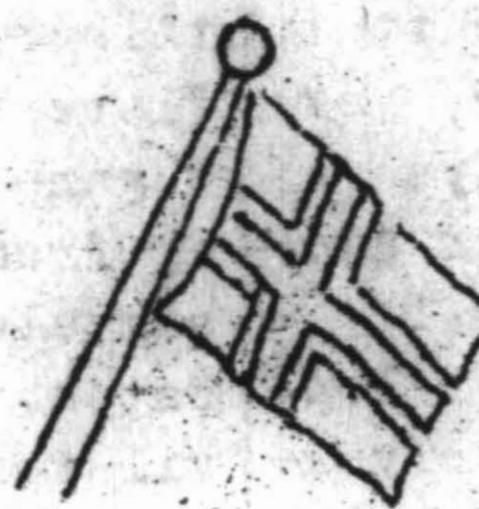
Den tyske sørarmé i opplosning. En dagsordre fra marskalk Stalin onsdag kveld meldte at den tredje ukrainske arme under general Malinovskis ledelse har inntatt varterhavnen etter bitre gatekamper. Tirsdag fikk russene over Dijjepr 60 km lenger oppe og tok byen Berisslave med storm. Tyskerne trodde det var umulig å forseré elva p.g.a. flommen, og var ikke forberedt. Den ride styrerne skriver at de flyktet i panikk og etterlot seg store mengder av utstyr. Russene satte etter og nådde Kherson etter en framrykning på 70 km. Tyskerne på Krim er nå berovet et hvert håp om å unnslippe til lands og sjøveien blir stadig mere utsatt for angrep. De tyske divisjoner i Nikolajev befinner seg i en meget vanskelig stilling. Russene har gått over elva i gul mindre enn 15 km nordenfor byen og truer med å avskjære den eneste jernbane vestover, tyskernes siste rettvei fra Nikolajev. - Lenger nord har russene inntatt distriktsentret Ustinovka, 60 km V for Krivj Rog. Over 1500 tyskere falt og mange ble tatt til fange under kampene om denne by. Fra Ustinovka støter de videre fram mot det viktige knutepunktet Parvomeisk, som også er truet østfra etter at tropper fra 2. ukrainske arme mandag nådde fram til Bugs midtre løp mellom Dzjukinka og Gajvoran, ca. 50 km SV for Uman. 2500 tyskere lå tilbake på slagmarken etter det russiske framstøtet her, og flere hundre druknet ved overfarten over Bug. Russene har allerede fast fot på Bugs vestside hvorved de for første gang er kommet inn i provinsen Odessa, og man skimter angrepsspissene for en stor russisk knipetang som tar sikte på å isolere tyskerne syd for Svenigorodka og Novomirgorod (begge på russiske hender). Tyskerne i dette området står i fare for å gå i en kjempefelle av enda større omfang enn den ved Korsun. De prøver å unngå faren ved flukt. Ved Uman og Kristinovka etterlot de seg lastebiler og tanks (500 tanks, av dem 200 Tigertanks i fullt brukbar stand, ikke 200 tog), som vi ved en beklagelig feiltagelse meldte mandag. Nå kaster tyskerne fra seg alt like til geværer. - Også lenger vest på den 2. armes front fortsetter det harde russiske press. Byen Lipovets og andre steder øst for Vinnitsa ble befridde mandag. - Fra den 1. ukrainske armes front meldes at russene har inntatt byen Skalat 30 km SV for Tarnopol. Dessuten har de avskåret jernbanelinjen mellom Prosskurov og Gussjatin 70 km lenger SV. Derved har de hindret tyskerne i å benytte omveien om Gussjatin istedenfor den direkte forbindelse Prosskurov - Tarnopol på Odessa-Lwow-banen, som alt er tatt av russene. Men samtidig har de avbrutt en av rettveiene til Czernowitz og gjennom passene i Karpatene. Tyskerne innrømmer selv at de på enkelte punkter er kastet tilbake til utgangsstillingen for offensiven mot Russland i 1941. - Bare i områdene mellom Krivoj Rog og Kirovograd påførte den 3. ukrainske

tske sørarmé i forrige uke et tap på ca. 8000 faln. og 3000 sårede og 2500 fanget og tok et enormt krigsbytte som blitt omfattet mer enn 300 kanoner og 5000 motorkjøretøy. Sammen med oppgavene fra den 2. arme ved Uman, viser disse tallene hvor prekær situasjonen er for tyskerne. Hvis de klarer å komme seg tilbake til Romania, vil de være praktisk talt avvæpnede, skriver en kjent britisk militærskribent. Russene har pånytt rettet et kraftig luftangrep mot Tallinn. Militærtog, skip på havnen og ammunasjonsdepoter var blant de rammede mål. - Det bekreftes på vel underrettet hold at Hitler har utsett seg to nye syndebukker blant de øverstkommanderende på Østfronten. Det er feltmarskalk v. Küchler som er fratatt kommandoen over "Heeresgruppe Nord" og blitt etterfulgt av major Model, og feltmarskalk v. Kluge på sentralfronten, som er etterfulgt av feltmarskalk Busch. v. Manstein i syd er foreløpig blitt stående; men hans stilling er sterkt svekket etter de katastrofale hendelsene i Ukraina, som har ført til at hele sørfronten nå er i opplosning. - Tyskerne forbereder rømningen av Lwow, meldes til den polske regjering i London. De har iverksatt et fryktelig blodbad og drept over 10 000 polakker. Ofrene ble stilt opp i grupper og meiet ned med maskin gevær. Etterpå ble likene lastet på lastebiler og kjørt ut av byen og begravet i massegraver. Massakerene har foregått dag og natt den siste ukken. -

De tyske vasallstatene. Den russiske regjering har nå svart på den finske note. Ungarsk kringkasting siterer en finsk melding som går ut på at den finske utenrikskomite er innkalt til møte idag. - Det sies at Moskva har gitt finnene ennå et par dagers frist som blir å betrakte som en siste chance. Finsk radio meldte i går at russene koncentrerer tropper i Murmansk mot Dietls nordarme. Dagens Nyheter (sv) skriver at det er meget farlig å støtte det finske håp om at noe er vunnet ved å søke ytterligere utsettelse. - Moskvakringkasteren slår i dag Finnland sammen med Romania og Ungarn og understreker at valget for alle tre står mellom enten å bryte med Tyskland og trekke seg ut av krigen eller å fortsette å gå under med det. Den tidligere romanske statsminister, prins Stirbej, er underveis til et sted i Midtosten for å konferere med de allierte myndigheter, telegraferes fra Ankara. Lørdag deltok han i et møte i Ankara med ansvarshavende allierte personligheter. Korrespondenten tilfører at Storbritannia, USA og Russland handler i fellesskap. - I formiddag ble det foretatt en omfattende razzia på hovedjernbanestasjonen i Bucuresti. Alle reisende ble undersøkt og mange arrestert. Lørdag var det en liknende undersøkelse. For et par dager siden henstilte fhv. generalstabssjef Jakobitsj til Antonescu sjeblikkelig å trekke de romanske hærer ut av Russland og etablere en forsvarslinje ved Prut for å dekke oljefeltene.

FRITT

LAND

Nr. 9 - 1. årg.

Fredag 17. mars 1944

SLUTT MED SKRIFTET !

Søndag 27. februar talte redaktør Øksnevad i kringkastingen fra London til den norske hjemmefront. Han tok sitt utgangspunkt i Churchills siste tale, der denne advarte det engelske folk mot å tro at seiren var vunnet hvis ikke hver enkelt gjorde sitt ytterste til siste stund. Dette gjelder også oss alle, hva enten man er tannlæge eller kjøpmann, læge eller advokat. Det er nok så at kjøpmenn og tannlæger har presteret de mest åpenbare av hjemmefrontens mange nederlag i det siste år. Men i det åpenbare ligger også hele forskjellen. Vår skam er ikke mindre fordi om den hit til har vært noenlunde skjult.

Ved cirkulære av 7. januar 1944 utba Justisdepartementet seg oppgave fra advokater og sakførere om hvilken juridisk hjelp de hadde på sine kontorer. Cirkulæret var undertegnet av "justisråd" Kåre Larsen og byråsjef R. Breien henholdsvis Riisnæs' høyre og venstre hånd. Og formålet kunne ikke være annet enn å skaffe en oppgave over unge jurister som kunne beordres til de mange ledige blickerte stillinger. Det øste NS av hele cirkulæret. Men hva ble resultatet? 160 av Oslos advokater - blant dem mange "gode navn" - har besvart departementets forespørsel, og etter de stikkprover vi har tatt, er resultatet enda verre utenfor Oslo.

Når en næringsdrivende tar et tillitsverv i en av de nye NS-organisasjonene eller betaler sin kontingent, så hører vi ofte - svært ofte - at "gode nordmenn" har rådet ham til det.

Når foreldrene ved en skole faller lærerne i ryggen, så får vi høre at en advokat har ledet forhandlingene og anbefalt forsiktighet.

Det klages over at man ikke får noen illegal avis. Men man vil ikke ha den i posten eller ved bud, for det kunne jo være en provosjon. Og man vil ikke hjelpe til med distribusjonen, for det medfører jo en risiko.

Nei, innstillingen er nok ikke noe å skryte av.

Den norske hjemmefronten hadde sin heroiske tid i 1942. Da gikk lærerne til kamp, ungdomstjenesten ble knekket, kirken frigjorde seg fra den nazistiske stat, quislings riksting ble kvalt, osv. Men hva er siden skjedd?

Det fins en liten gjeng av menn og kvinner som daglig setter liv, helse og frihet inn. Takket være dem har vi fått nyheter, folk er hjulpet ut av landet og der er ydet mange tje-

nester som ikke kan omtales nå. Men resten av folket gjør ingen ting.

Já forresten, rett skal være rett. De står jo i kø for å komme på borgervakt, og i disse dager har arbeidsgivere, store som små, vært travelt beskjæftiget med å skrive oppgaver til arbeidsformidlingen for at deres arbeidere og funksjonærer kan bli utskrevet til tysk arbeidsinnsats eller til det som verre er.

Av de okuperte nasjoner er den norske den som i øyeblikket gjør den minst izyenfallende innsats i hjemlandet i den felles kamp. Fra Hellas, Jugoslavia og Frankrike til Polen og Danmark kjempes og saboteres der mot den felles fiende. Disse nasjoner mener nemlig at friheten er en innsats verd. Vi klager bare over at det går smått i Italia og at invasjonen ikke kommer. Nå må de sannelig skynne seg å vinne krigen så vi kan få fred og ro og kaffe.

Denne situasjon er til skade for vårt land og oss. Vår posisjon blandt de allierte synker. "Krig og Arbeiderklassen", det store russiske tidsskrift, klager over oss. Og hvor skal vi hente kraft til å ta fatt på framtidens vanskeligheter når vi ikke engang nå vil sette noe inn?

Det er ikke vår sak å endre signalene før kampen på hjemmefronten. Men kommer parolen om aktiv motstand, så skal vi arbeide for den med glede og befrielse i våre hjerter.

Inntil da ber vi så inntrengende vi kan alle om iallfall å vise den passive motstand som ennå er parolen før vår kamp. Glem ikke at vi er i krig og at en krig må koste ofre hvis den skal vinnes. Husk det sent og tidlig, hva enten det spørres om våre egne handlinger eller de råd vi skal gi andre. Hva det gjelder er at vi er besjelet av kampånden, alltid på vakt mot forsøkene på å nazifisere oss, forsøkene på å få oss til å tjene fiendens formål, det være NS eller tyskerne. Er ånden den rette og samvittigheten våken, er det i virkeligheten ingen av oss som ikke vet med seg selv hva som er rett i en hver situasjon av betydning. Vi må kunne se det store i det små, Norges fremfor geschäften eller behageligheten.

Det må være slutt på skrytet om den norske hjemmefront. Bedriften utført av andre for to år siden er ikke til å hvile på.

I steden vil vi be om litt mere beskjedenhet, litt mere civilcourage, litt mindre tjenestevillighet overfor dagens makthavere.

SITT IKKE PÅ AVISEN ! LA DEN GÅ VIDERE TIL
PÄLITELIGE FOLK !

SISTENDE FRA LONDON, ONSDAG OG TORSdag.
Vestfronten. Etter at de allierte flyangrep i begynnelsen av denne uke vesentlig var rettet mot nordfranske jernbanemål og flyplasser, er turen igjen kommet til Tyskland. I dagslys torsdag angrep således meget store styrker amerikanske bombefly med jagéreskorte steder i Sydtyskland. Natten i forveien kastet over 1000 britiske fly mer enn 3000 tonn bomber mot Tyskland og det okkuperte Frankrike. Denne bombe- lasten er rekord for en natt. Det viktige fly- centrum Stuttgart var et hovedmål; men også München og steder i Nordtyskland fikk besøk. I Nordfrankrike ble jernbanemål ved Amiens bombet. 40 britiske fly saknes. Onsdag angrep amerikanerne Hannover, et annet viktig centrum for flyindustri. 3 bombefly og 5 jagere gikk tapt. 36 tyske jagere ble skutt ned av de allierte jagere, tallet på fly som ble ødelagt av bombe- flyene forsligger ennå ikke. Også Braunschweig, foruten franske og belgiske mål ble bombet av amerikanerne. Mosquitofly bombet Düsseldorf natt til onsdag uten å møte motstand. - Noen få tyske fly flyg over Sydøstengland torsdag natt. 2 nådde fram til London. Natten før ble 13 av 100 tyske fly skutt ned. Skadene er ubetydelige og ofrene få ved disse propagandaangrep. -

Russerne har forsørt Bug. Hele den tyske front langs Bugs midtre løp holder på å falle sammen etter at russerne har satt over elva på en 100 km bred front i området sydvest for Uman. Tyskerne hadde befestet vestbredden, men klarte ikke å holde stand mot det russiske press. Den russiske overgang over Bug fant sted tirsdag etter at distriktsentret Gaitsev og 60 andre steder på østsiden var befridd. Onsdag rykket russerne 30 km videre fram og drov de flyktende tyskere ut av over 100 byer og landsbyer. Russerne står nå bare 20 km fra høydedraget som løper langs Odessa-Lwow-jernbanen og fortroppene står 60 km fra Dnjestr, dvs. Bessarabias grense. Tyskernes flukt foregår nordøst og de fleste av soldatene har kastet fra seg alt like til geværene. - I det tilstøtende området kjempes det heftig i en halvcirkel om det store tyske støttepunktet Vinnitsa. Øst for Bug er den store tyske styrke i området Pervomaisk - Novo Ukrainka - Nikolajev i ferd med å avskjæres. Konjevs tropper i vest står bare 40 km fra Pervomaisk, mens Malinovskis tropper kjemper i utkanten av Novo Ukrainka og 15 km fra Nikolajev. Nu for Nikolajev er en stor tysk styrke blitt fullstendig omringet av Malinovskis tropper. De innesluttede tyskere talles oppgis til minst 7 divisjonér. - har nektet å overgi seg, og de er nå splittet opp i mindre grupper som klynger seg fast til enkelte isolerte bastioner. Tusenvis av drepte tyskere ligger igjen på slagmarken og for hver time bringes hundrer av fanger inn. - Tyskerne i Nikolajev og østenfor står i fare for å lide samme skjebne som troppe i nordøst. 2 av de viktigste byene i dette området er erobret av russerne. Nikolajev oppgis å være omringet på tre kanter og bare en retrettvei mot Odessa står fremdeles igjen.

Panikk i Romania. I Bukovina og Bessarabia be-

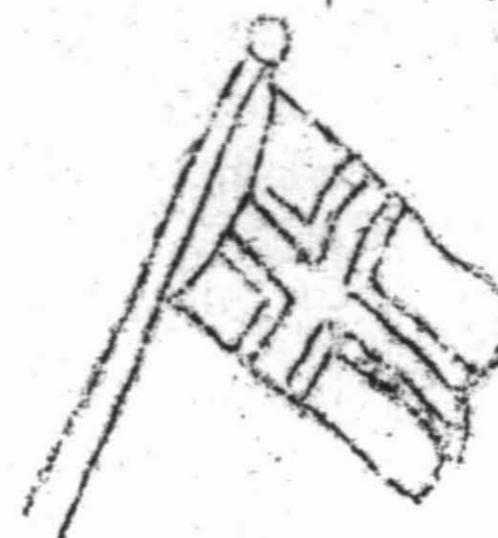
leire reisekontorene av folk som søker om å få bilet til de områder som alltid har tilhørt Romania. Det rapporteres at ved flere tilfelle har menskemassene stormet togene vestover. - Prins Stirbez, som snart er fremme i Kairo, ventes å ha sin første samtale med den russiske representant i Midt-østen, Novikov. En antar at russerne først vil forvisse seg om at det romanske folk virkelig ønsker å komme til forståelse med Russland, før Stirbez godkjennes som dets talmann. - Den røde stjerne skriver at Romania vil bli trukket til ansvar for de plyndringer og grusomheter som måtte bli begått av romenske soldater mot borgere i Russland eller fanger i Romania.

Britiske flyangrep mot Sofia. Jernbanestasjonen i Bulgarias hovedstad ble natt til torsdag angrepet av en stor britisk flystyrke. Det ble voldt store skader og en antar at jernbanelinjen Sofia - Beograd som har stor betydning for de tyske tilførslær til Balkan, er avskåret.

Ny offensiv på Cassinofronten. Amerikanernes tilbaketrekkning fra den besatte delen av Cassino ble iverksatt for å slippe flyvåpenet til. Tirsdag kastet allierte fly mer enn 1400 tonn sprengbomber mot de tyske stillinger, og onsdag gikk amerikanerne til angrep igjen. De trenger nå fram gjennom den bresjen som bombingen har åpnet, men tyskerne yter ennå hårdnakket motstand. I fjellene NV for Cassino er det likeledes hård kamper igang. - Ved anziobruhodet avviste de allierte to tyske motangrep mot de stillinger som ble erobret onsdag. Den allierte flyvirksomhet er meget livlig.

Har Finnland svart nei? Torsdag ettermiddag er det i London ennå ikke meldt om noe offisielt finsk svar på det russiske ultimatum. Onsdag holdt den finske riksdag et lukket møte og man mente i Stockholm at statsministeren hadde tilrådet utsettelse, hvilket er énsbetydende med avslag. - Torsdag middag uttalte Roosevelt i en kringkastningstale at Finlands stilling som Nazitysklands forbundsfelle alltid hadde vært uforståelig for amerikanerne, og han håpet at Finnland ville gripe denne siste chansen til å komme bort fra det uverdige kompaniet. - På offisielt norsk hold i London blir det uttalt: Velger Finnland å fortsette krigen, er det beklagelig ikke bare p.g.a. de nye sorgelige følger det vil ha for Finnland selv, men også fordi det da blir umulig for de andre nordiske land etter krigen å la Finnland delta i det nordiske samarbeide. Den norske regjering har klart og tydelig sagt fra at gode forbindelser med Russland og de andre allierte er forutsetningen for dets fortsatte samarbeide mellom Nordens land. Hvis Finnland fortsætter krigen risikerer det å matte dele Tysklands skjebne. VI BER VARE DESTRIBUTØRER OG LESERE VÅRE OPPMERKSOM Å AT VI IMORGON, LØRDAG, SENDER UT EN EKSTRAUTGAVE MED EN VIKTIG PAROLE.

FRITT

LAND

Ekstrautgave.

BOIKOTT AV ARBEIDSTJENESTEN !

(3)

Den norske hjemmefront har i disse dager truffet en meget viktig beslutning som vi ber alle våre lesere hjelpe til med å gjøre kjent. Den gjelder kampen mot de kamuflerte mobiliseringsplanene, og den munner ut i en parole om å gå til kamp mot arbeidstjenesten for dermed å hindre okkupasjonsmakten i å mobilisere Norges ungdom. Bakgrunnen er Quislings tilbud til Hitler om tre norske divisjoner. Vi gjengir her hjemmefrontens opprop i sin helhet:

M o b i l i s e r i n g .

Da Quisling ved statsakten i 1942 framstilte seg for folket som leder av en "norsk nasjonal regjering", sa han at det var denne regjeringens viktigste oppgave å slutte fred med Tyskland og deretter sette alle krefter inn i kampen mot Norges og Tysklands felles fiender. Det var en mobilisering han siktet til.

Det foreligger pålitelige etterretninger om at Quisling under sitt møte med Hitler i januar 1944 tilbød Hitler tre divisjoner norske tropper. Samtidig ble det her i landet offentliggjort Riisnæs' beryktede forslag om å mobilisere fem årsklasser av norsk ungdom som skulle settes inn som hjelptropper på østfronten. Videre har Quisling nylig påbudt at det skal organiseres et "riksutskrivningsvesen". Det kan i denne forbindelse også nevnes at registreringen til borgervakt fortsetter, til tross for at selve borgervakten nå er innstillet.

Det foreligger således nok av tegn på at tanken om mobilisering er lys levende innen NS og meget aktuell. Det er også innlysende at tyskerne må føle seg tiltalt av tanken om en norsk mobilisering. Det er nemlig for det første helt på det rene at de har et skrikende behov for hjelptropper. Men rent bortsett fra dette er det også klart at det ville være en betryggelse for tyskerne om noen årsklasser av Norges stridsdyktige ungdom var sendt ut av landet hvis her kom invasjon. Kort sagt, truslen om invasjon er idag dødsens alvor.

En mobiliseringsordre vil vi møte med åpen motstand. Dertil trengs ingen parole. Ingen nordmann lar seg lokke til kamp for være under trykkere mot våre allierte. Det vet vi, det vet NS og det vet tyskerne.

Det er derfor sannsynlig at en mobilisering vil bli kamuflert. Det kan lettest skje gjennom arbeidstjenester som vi nå i noen år har vennet oss til å betrakte som en forholdsvis uskyldig affære. Gjennom AT har NS fått

innrullert det meste av de årsklasser som Riisnæs nå foreslår å mobilisere. Visse tegn la tyde på at det i år vil bli utskrevet 30.000 mann til AT, mens det ellers bare har vært utskrevet 5.000 mann. AT har imidlertid hverken befal eller utstyr til 30.000 mann.

Det kan derfor ikke være på tide å gjøre slutt på AT. Det er nemlig klart at er en mann først inne i AT, så er han ikke lenger herre over sin skjebne. Det kan således nevnes at i disse dager er tre avdelinger av AT satt til arbeide på tyskernes nye flyplass Haslemoen ved Flisabanan ca. 30 km fra svenskegrensen.

- En arbeidsleir kan på et øyeblikk forvandles til en fangeleir, og er det gjort, så kan mannskapene sendes ut av landet så enkelt som man eksporterer slakteveg.

Parolen er derfor: S T R E I K M A T AT !

De mannskaper som ennå ikke har meldt seg til rodeforstander, bør ikke gjøre det. Det er en stor fordel ikke å stå i rullene. Ingen møter til sesjon eller overhode etter noen innkallelse til AT.

For landets og din egen skyld. Følg parolen!

-Hjemmefrontens parole er først og fremst rettet til dem som står i fare for å bli utskrevet til arbeidstjeneste og til dem som alt er innkalt. Men for at det skal bli slutt på AT, må hele folket ta del i den. Ingen må møte fram, men ingen må heller ta imot hjelp fra arbeidstjenesten. Dette gjelder ikke minst alle bønder. Si fast og klart nei til hvert tilbudd om tvangsutskreven hjelp på gården. Hold deg til den arbeidshjelp du er vant til, frie menn og kvinner. Vi minner om at den kvernelige arbeidstjeneste også er blokert. Nazimyndighetene har planer om utvidelse av denne også. Målet er minst 20.000 kvinner foruten de 30.000 menn.

"Truslen om mobilisering er idag dødsens alvor" heter det med overbevisende styrke i hjemmefrontens opprop. En åpen mobilisering vil føre til at hver eneste nordmann setter seg til motstand. Men i samsvar med hva som ofte er fremhevet fra London, heter det i oppropet at mobiliseringsordren kan kamufleres.

Og det er det som faktisk skjer. Faren må møtes på en effektiv måte mens det ennå er tid.

(1) Kampen mot borgervaktene som er blitt ført med slikt hell og parolene om ikke å besvare skjemaer fra arbeidsutskrivningen, ligger i samme plan. Men den nye parole går lengt videre og den kan bare føre fram til målet ved ubrytelig samhold. Slutt mannhevnt opp om den fra dette øyeblikk. Vis at du vil være med på en djerv og mullevist linje. Gi vissitet for at

Lørdag 18.mars 1944

du på veien videre fram kan vise disiplin og ta den individuelle risiko som er nye fase hjemmefrontens kamp vil kreve. Jo sterkere som hold, jo sikrere er fiendens planer dømt til å strande.

FREDAGENS NYHETER FRA LONDON.

Vestfronten. Middelstore amerikanske bombefly med jagereskorte angrep i formiddag jernbane-mål N for Paris. Nærmere enkeltheter saknes.- En liten styrke Lancaster-bombefly angrep i natt Michelin-fabrikkene i Clermont-Ferrand, 50 km SV for Vichy. Angrepet var sterkt koncentrert og det ble kastet en mengde 5 1/2 tonns-Bomber mot fabrikkområdene. Michelin anlegg har den nest største kapasitet når det gjelder framstilling av bilringer til Hitlers kjøretøy og etter ødeleggelsene av Dunlop og Goodrich-fabrikkene, har det fått økt betydning.- Jernbanemål ved Armiens ble bombet for annen natt på rad. Dessuten var Mosquitofly over Vesttyskland inatt og det ble kastet miner i fiendtlig farvann. Fra alle nattens operasjoner saknes ikke et eneste britisk fly. - Etter patruljeflygninger over Nordfrankrike og Belgia i dagslys saknes 4 jagerfly; 4 tyske fly ble skutt ned. - I Stuttgart som førleden hadde besøk av amerikanerne, er industristrøket lammet. Byen er uten elektrisitet, gass og vann, telefon og telegraf.- De amerikanske angrep mot Sydtyskland igår, var bl.a. rettet mot Ulm og Friedrichshafen. 125 tyske jagerer ble skutt ned, 48 av bombefly, resten/jagerne. 12 amerikanske jagerfly og 22 bombefly saknes. Det britiske flyvåpen har fått en ny type Lancasterfly som flyr hurtigere og høyere enn de gamle. Maksimalfarten er 680 km/t. - Amerikanske flygende festninger har angrepet mål i Wien-området i ettermiddag.

Krigen til sjøs. Ifjor ble 72 fiendtlige krigs- og forsyningsskip senket av lette britiske, norske, franske, hollandske, belgiske og polske sjøstridskrefter i Middelhavet og britiske farvann. Fiendens tap var 1 krysser, 2 destroyere, 2 ubåter, 11 e-båter, 2 minesveipere, 26 væpnede trålere og andre eskorlefartøyer og 28 forsyningsskip av forskjellig størrelse. - Det var to mindre sjøtrefninger igår, den ene utenfor Dover, den andre 40 km V for Lands End. Ved Dover tok britiske motortorpedobåter opp kampen mot overlegne fiendtlige styrker og senket en R-båt og satte et annet skip i brann. En britisk båt saknes. - Ved Lands End ble en e-båt senket og flere andre sterkt skadet, mens resten av de tyske skip tok flukten. Briterne hadde ingen tap.

Italia. Allierte fly gjorde igår 1144 utfall og angrep bl.a. Livorno og skipsfart utenfor den vestitalienske kyst. - Nyzealandske tropper fra den 5. arme har nå trengt igjennom Cassino, fortroppene er kommet fram til de sydvestlige forsteder. Heftige kamper raser også i høydedragene utenfor byen. - Ved Anzio-fronten ble tre mindre fiendtlige angrep avvist igår. - Den amerikanske krigsminister Stimpson

uttaler at de allierte har oppnådd sine strategiske mål i Italia til tross for at værforholdene har forsinket flyoffensiven 14 dager. De oppnådde mål er: 1) Middelhavet er åpnet igjen, 2) Italia er drevet ut av krigen, 3) de allierte har fått flybasir i Syditalia og 4) herredømme over størstedelen av Adriaterhavet. 5) Den russiske vinterkrig er begunstiget ved at 19 tyske divisjoner bindes i Italia. 6) De tyske tap til lands er større enn de alliertes.

Balkan. Sofia ble bombet inatt igjen av fly fra Middelhavsområdet. Det ble på nytt kastet 2 tonns brannbomber mot jernbaneanleggene og reparasjonsverksteder. - Fra Ankara meldes at Benesj's uttalelser i London nylig har gjort et dypt inntrykk i Romania. Benesj sa at Stalin støtter Romania i løsningen av det transsylvanske spørsmål. Alle romenere ser i denne uttalelse et oljeblad og de håper nå at følgeøye av Romanias däraktige politikk kan overvinnes. Det framheves i Ankara at uansett utfallet av Stirbejs misjon, går den romenske krise raskt mot sin kulminasjon. Like til 16- og 17-åringene blir mobilisert i Bukovina og Bessarabia, 18-åringene i de andre provinser. - Moskva meldte igår nærmere enkeltheter om vellykte geriljaaksjoner som er utført av den kjente Kopvars styrker bak Karpatene. Partisanene har ødelagt 2 oljeraffinerier og 34 oljebrønner med over 50 000 tonn olje. 13 store tyske garnisoner er angrepet og tilintetgjort. Kopvars styrker har tidligere besatt 25 overganger over elvene Desna, Dnjestr og Pripet og holdt dem til de russiske hovedstyrker nådde fram. Hans partianhær har drept over 175000 tyskere og ødelagt 500 tanks, 2000 tog, 2000 lokomotiver og sprengt nesten 800 bruer.

Russiske fortropper har nådd Dnjestr etter at den 2. ukrainske arme med inntagelsen av jernbaneknutepunktet Vapnjarka S for Shmerinka har brutt Odessa-Lwow-banen på et nytt punkt, slik at tyskerne i Vinnitsa-området nå bare har en retrettvei tilbake. Tyskerne flykter over Dnjestr ved Mogilev Podolski. - Byen Novaja Odessa, 40 km ovenfor Nikolajev, er intatt av russerne. De omringede tyske divisjoner NØ for Nikolajev er nå helt tilintetgjort. Hundrevis av soldater overga seg til slutt. - Ved Tarnopol - Proskurov er voldsomme tyske motangrep avvist. - Malmgruvene i Krivoj Rog, som ble gjenerobret for en snau måned siden, har alt levert sin første ladning på 30 000 jernmalm. Finnlands holdning vekker bestyrtelelse både i Sverige, England og USA. Det finske svar er fredag ettermiddag på vei til Moskva, og det sis at det hverken godtar eller forkaster det russiske forslag, men at det foreslår videde forhandlinger. Samtlige pressekommentarer er enig i at den finske regjering og den finske pressecensur bærer hovedansvaret for den unsvarlige politikk som landet har slått inn på. - Den svenske regjering og konge har innstillet til Finnland å gå med på vilkårene.

FRITT

LAND

Nr. 11 - 1. årg.

Mandag 20. mars 1944

DETTE ER GESTAPO.

Den norske journalist Bjarne Hagen har i Sverige gitt ut en bok med titlen "Detta är Gestapo. Organisation, metoder och arbeta. Erfarenheter från Norge". Da det utvilsomt har en viss interesse for oss her hjemme å kjenne litt til det emne som boken behandler, vil vi i to artikler redegjøre for dens innhold.

I

Før tyskerne kom til Norge i 1940 hadde de fleste nordmenn hørt og lest redselsskildringer fra Gestapos virksomhet i Tyskland, og svært mange trodde også på dem. Men etter invasjonen her i landet var det lenge før vi så noe særlig til det tyske politi, og mange tok til å tenke på om ikke agitasjonen her hjemme hadde vært overdrevet. I virkeligheten begynte tyskerne straks etter 9. april å organisere en norsk avdeling av Gestapo, og det var bare taktiske grunner som gjorde at den til videre ble holdt i bakgrunnen. Gestapo blir her brukt som felles betegnelse for SS (sikkerhetspolitiet), SD (sikkerhetstjenesten, et politisk etterretningsvesen) og det egentlige Gestapo (det hemmelige statspoliti).

Sjef for hele det tyske politivesen er Himmler, som også har æren av å ha bygget opp og organisert hele apparatet. I et festskrift til hans 40-årsdag skriver dr. Werner Best, som nå er tysk "befullmektiget" i Danmark: Det sterkeste folk i en verdansdel (Erdraum) som er forutbestemt til herrefolk i vedkommende storrom, kan overfor de svakere folk i dette området bare gå fram på følgende måte: enten tilintetgjøre dem totalt, trenge dem helt ut fra områdene deres eller under sin forvaltning innforlive dem i sin ordning av "storrommet".

De arbeidsoppgaver som Gestapo har i et okkupert land er her pressisert tydelig nok. Videre skriver dr. Best at folk som i rase og kultur er beslektet med herrefolket, må behandles annerledes enn rasefremmede nasjoner, men ikke nødvendigvis mildere. Egenrådigheten hos et beslektet folk kan gjøre harde forholdsregler nødvendige. Man har altså på forhånd vært klar over at "storrørdningen" kunne møte forbipasset motstand også blant germanske brøderfolk. Og det rår ingen tvil om at Gestapos virksomhet ikke er en tilfeldig følge av motstanden i et okkupert land, men en viktig og omhyggelig forberedt del av den tyske politikk.

Sjef for det tyske politi og for SS-styrkene i det nordlige forsvarsområdet er Wilhelm Rediess, som har samme høye rang som Terboven.

Når han må uttale seg offentlig, er talene hans korte og banale, men de proklamasjoner han kommer med, ofte rystende i sin ordknappe brutalitet. Han er kjent som en usammensatt, brutal og hensynsløs person.

Gestapo flytter ofte på sine underordnede tjenestemenn for at de ikke skal bli forbrent, men mange av de høyere funksjonærer har hatt samme stilling hele okkupasjonstiden. Sjef for Gestapo er SS Standartenführer og politieberst Fehlis. Han er forholdsvis ung, lys og slank, virker intelligent og ved første bekjentskap sjarmende. Men blir han motsagt eller ikke behandlet med tilbørlig respekt, bruser han opp. Han har utvilsomt sadistiske tilbøyeligheter og leder ofte selv forhør med tortur av fanger. Både han og Rediess ble fremmet etter unntagelsestilstanden i Oslo.

Ved siden av Fehlis er den mest beryktede og hatede på Victoria Terrasse kriminalkommissær Fehmer, som er sjef for spionasjeavdelingen. Han legger materialet til rette for dødsdommene, og på hans avdeling finner man de mest brutale av Gestapofolkens i Norge. Men venter en at Fehmer skal være en rå bøddel-type, blir en overrasket. Han er høy og tynn og har et skarptskåret ansikt, kan spørre og kaldprate med politiske fanger. Men det varer ikke lenge før en oppdager at smilet skjuler en smal og ubarmhjertig munn og at øynene har et stikkende blikk. Han minner om en katt som leker med musa, et spill for å få ofret til å rispe seg. Som Fehlis spiller Fehmer gjerne en aktiv rolle ved "spesielle forhør".

En tredje høy gestapofunksjonær er kriminalråd dr. Knab, som nærmest er Gestapos anklager. Han var med i den standrett som domte Hansteen og Wickstrøm til døden, og har ledet nyordningen ved Universitetet, den som startet med arrestasjonen av rektor Seip og sluttet med arrestasjonen av professorene og studenterne høsten 1943.

I tillegg til de faste gestapofunksjonærer kommer de hemmelige agenter i Sicherheitsdienst som opptrer overalt. Deres oppgave er kanskje i like høy grad å overvåke opposisjonen blant tyskerne som blant nordmennene. Videre har Gestapo til disposisjon de tyske politisoldatene, det tyske ordenspoliti i Norge.

DET ER IKKE ØKSNEVAD som har skrevet artikkelen "Slutt med skrytet" i nr. 9. Vi har hentet den fra en annen fri avis, og man har bedt oss gjøre uttrykkelig oppmerksom på at innholdet i artikkelen bare er et kommentar til Øksnevads

tale fra London. For tydelighets skyld vil vi imidlertid tilføye at vi deler forfatterens syn og at en sannhet ikke blir mindre sann selv om den kom fra London!

HELGENS NYHETER

Østfronten. Den annen ukrainske arme er nå nådd fram til Dnjestr, dvs. Bessarabias grense, under et nytt stort framstøt på midtavsnittet av sørfronten, heter det i en særskilt dagsordre fra marskalk Stalin lørdag kveld. Byen Jampol, 40 km S for Mogilev Podolski, og 100 andre tettbeboede steder er befridd. 50 km av Odessa-Lwow-banen ved Vapnjarka er på russernes hender. Det tyske telegrambyrå Transocean taler tilmed om at russiske spidertropper allerede er gått over Dnjestr og at de rykker videre fram sydover. Dette er ikke bekreftet fra russisk hold. Det russiske kommunike sier at de tyske fergestedene over elva er skueplassen for veldige nedslakninger, idet kanonilden fra de russiske tanks meier ned fiendens baktropper. - På den annen armes venstre fløy har russerne befriid 200 steder på begge sider av jernbanen Tsjerkassy-Odessa, en av de siste tyske jernbaner til Romania. Blant de befridde steder er knutepunktene Novo Ukrainska og Pomesmaja lengre syd. Ved Pervomaisk holder en stor tysk styrke på å bli lukket inne i en kjempefell, som er 120 km i utstrekning fra nord til syd og 80 km bred. Tyskerne flykter i panikk over Bug for å komme seg unna. - Det blir nå gitt utførlige opplysninger om det store tilintetgjørelsesslag ved Snigerevka i det sydøstre Ukraina. Det heter i et russisk særkommunike at den 6. tyske arme som ble reorganisert etter Stalingrad i tiden 6. - 16/3 er blitt ødelagt på nytt så den har opphört å eksistere som effektiv kampstyrke. Den tyske overkommando mistet fullstendig herredommen over situasjonen da Malinovskis tropper gikk over Ingulets og fram mot nedre Bug. Da ringen ble sluttet om de tyske divisjoner NØ for Nikolajev, fikk tyskerne ordre om å slå seg ut i mindre enheter, men dette førte bare til at de som prøvde å bryte ut, ble tilintetgjort. Tyskerne oppdaget ikke sitt misgrep før det var for sent. 10 tyske divisjoner ble fullstendig utslettet, 11 andre ble meget sterkt desimert og sluttelig 4 led alvorlige tap. Dette hendte mindre enn 1 mnd. etter den åttende tyske armes utslettelse ved Korsun. - Nikolajev oppgis nå å være truet fra 3 kanter. Russisk artilleri beskyter havneanleggene og flyvåpenet bomber de skip som prøver å forlate havnen. Lørdag ble hvert skip i en tysk konvoi senket eller skadet. - Den første ukrainske arme har inntatt Shmerinka. Derved er Vinnitsas skjebne beseglet. Russerne melder allerede om gatekamper i Byen og Transocean sier at den er falt! I området SV for Rowno har Sjukovs tropper begynt en ny offensiv i retning Lwow. Lørdag ble det meldt om inntagelsen av byene Dubno og Demidovka, den siste ligger bare 115 km fra Lwow. Søndag meldes om en ytterligere framgang på 35 km mot Lwow. Dessuten beretter det russiske kommunike om heftig kampvirksomhet mellom Luck og Kowel.

Transocean oppgir at Kowel allerede er falt! Russerne har nå befridd 358 000 km² av Ukraina, dvs. et område så stort som 3/4 av Tyskland. - En tysk konvoi med forsyninger til Dietls tropper i Nordfinnland er blitt angrepet av russiske fly, som senket et skip på 1000 tonn, 4 skonnerter og et eskortefartøy.

Finnlands annet svar på den russiske note er nå på vei til Moskva. Times skriver at finnene ikke kan vente et gunstig russisk tilsvare dersom de ikke på vesentlige punkter har endret sin innstilling. Svenske aviser kritiserer den finske censur som ensidig begunstiger krigsfanatikerne.

Vestfronten. Frankfurt am Main var hovedmålet for de britiske flyangrep natt til søndag. Byen er centret for den tyske kjemiske industri og har dessuten flyfabrikker o.a. rustningsbedrifter. Andre vesttyske mål ble også angrepet og miner ble kastet i fiendtlig farvann. Lancaster-fly bombet en fabrikk for presisjonsinstrumenter til tyske fly i Bergerac, 80 km Ø for Bordeaux. 22 britiske fly saknes fra nattens operasjoner. - Lørdag angrep over 1500 amerikanske fly tysk krigsindustri i Sydtyskland. Augsburg, Oberpfaffhausen, Landsberg, Friedrichshafen og Lechfeld SV for München var blant de angrepne mål. 43 tyske jagerer ble skutt ned av bombeflyene, 39 av jagerne, 43 amerikanske bombefly og 10 jagerer saknes. Mosquitos angrep samtidig tysk flyindustri ved Hengelo i Nederland. 3 fly saknes fra dette og andre tokter. - Flyfotos viser at 3/4 av Messerschmidtfabrikkene i Regensburg ble ødelagt ved storangrepet 25/2. I Schweinfurt ble tre av de mest betydelige kulelagerfabrikker i Tyskland ødelagt 24/2.

Krigen til sjøs. En avdeling på 5 spesialbåter er kommet til Storbritannia etter å ha senket 6 fiendtlige ubåter i Nordatlanten. Dette er den mest vellykte enkeltaksjon i kampen mot ubåtene. En hollandsk ubåt er kommet tilbake til europeiske farvann etter å ha senket 25000 tonn japansk tonnasje under 19 måneders operasjoner i det fjerne Østen.

Burma. I det nordlige Burma har spesialtropper fra den 14. indiske arme landet 150 km bak de japanske linjer. Landsettingen foregikk med transportfly som føruten soldater medførte våpen, ammunisjon mulesler og små biler. Cementerte landingsplasser var gjort ferdige på forhånd. Troppene er allerede kommet i kamp med japanerne og som et første resultat har de oppnådd å bryte forbindelsen mellom japanerne i Nord- og Sydburma.

Italia. Minst 122 fiendtlige fly ble ødelagt ved allierte angrep mot flyplasser ved Trieste o.a. steder i Norditalia lørdag. Flyangrepene omfattet også jernbanemål ved Roma og ved Plovdiv i Bulgaria. - I og rundt Cassino fortsetter tropper fra den 5. arme å rykke fram mot fiendens stillinger.

FRITT

LAND

Nr. 12 - 1. årg.

Onsdag 22. mars 1944

DETTE ER GESTAPO

II

Det viktigste for Gestapo var imidlertid å etablere samarbeid med det norske politi, og umiddelbart etter okkupasjonen begynte tyskerne målbevisst å arbeide for å nyordne politiet her hjemme. Og idag er det norske politi organisert fullstendig etter tysk mønster.

Selv nazifiseringen av politiet gikk under ledelse av Jonas Lie langsomt og forsiktig, men det så en tid ut til at hans oppgave skulle lykkes. I 1942 snudde imidlertid utviklingen, og ved utgangen av året var omtrent 20 pst. av den norske politistyrke på ca. 4000 mann medlem av NS. En må her ta i betrakning alle dem som er ansatt p.g.a. medlemskap.

For å lette samarbeidet med okkupasjonsmakten ble landet i 1941 inndelt i 6 politipresidier, tilsvarende de tyske forvaltningsområder. Ved siden av hver politipresident står en kommandør for sikkerhetspolitiet og en for ordenspolitiet, som politivesenet nå ble delt i. Samtidig fikk politivesenet et stertere militært preg: embetsmennene ble politioffiserer, de fikk nye uniformer, lik de tyske, Hitlerhilsenen ble den eneste tillatte.

Fra nazistisk synspunkt var det viktigste at man fikk et særskilt sikkerhetspoliti, og kjernen i det dannet Jonas Lies statspoliti fra 1940. Her samlet de mest aktive elementer fra politiet seg, med tilskudd fra hirden og NS. Grensepolitiet danner en underavdeling av statspolitiet. Kriminalpolitiet går også inn under sikkerhetspolitiet. Sjef for sikkerhetspolitiet ble Oliver Møystad, en fullstendig ubalansert person og fanatisk jødehater, forøvrig kjent fra krigen 1940 som landsforreder. Bortsett fra de nyansatte overordnede er det få nazister innen kriminalpolitiet.

Det ble også opprettet en norsk Sicherheitsdienst, som delvis er hirdens underretningstjeneste, delvis førerens. Leder av den var Gard Holtskog, som senere vant en herosratisk berømmelse som politimester i Sarpsborg og til slutt "frivillig" måtte melde seg til østfronten. Underretningstjenesten har til oppgave å utspionere den norske hjemmefront og eventuell opposisjon innen NS, altså direkte angivervirksomhet for Gestapo og statspolitiet.

Ordenspolitiet ble også militært organisert. Men politiskolen på Kongsvinger ble en

skuffelse. Tilslutningen ble ytterlig liten, og selv av de ferdige utdannede var under 50 pst. medlem av det statsbærende parti.

Det kan fastslås at det i løpet av okkupasjonstiden ikke er lykkes å organisere et norsk politi som sammen med det tyske kan besiere den norske frihetsfront. Opposisjonen innen politiet er så sterk at det vanskelig kan benyttes til politisk arbeid. Men likevel er det tydelig at Gestapo har stor nytte av det norske politi, så lenge det er i virksamhet og ikke nekter å adlyde tyske ordre.

Tyskerne og Jonas Lie har oppnådd å besette alle viktige stillinger med nazister og danne et lite, men pålitelig statspoliti, som direkte går Gestapos mende. Men ved rekrutteringer har de måttet sette seg ut over alle hensyn til kvalifikasjoner og ansøtte fullstendig uduelige quislinger. Og de hyppige skiftninger innen administrasjonen har ofte ført til kaos.

Utviklingen i 1942 var preget av at hirden og SS avdelinger i stadig større utstrekning ble brukt til polititjeneste. I juni 1942 besøkte Lie Himmler, og Germanske SS Norge ble da dannet. (Ved den anledning avla den norske politiembetsmann troskapsed til Hitler og Himmler.) Samtidig begynte Lie å hverve til et "frivillig" norsk politikompani, som etter fronttjeneste skulle kunne gjøre nytte for seg her hjemme. Våren 1943 agiterte man ivrigere enn noen sinne for et SS pansergrenaderregiment Norge, og et nytt politikompani ble satt opp, trass i enda større vanskeligheter enn første gang. SS styrkene omfatter dessuten en vaktbataljon, som får sin utdannelse på Fredriksten og i Holmestrand.

SS er en politisk organisasjon innen NS i direkte konkurranse med hirden, men mektigere fordi den støtter seg til Gestapo og tysk SS. Den gir medlemmene bedre betingelser og en atskillig mer privilegert stilling enn hirden, og tendensen har derfor også gått i retning av at SS er blitt sterke på bekostning av hirden. I slutten av april 1943 omfattet hirden og SS til sammen antagelig 6000-7000, som kan settes inn ved indre ulykker.

Alle norske som innehar en eller annen lederstilling innen politiet, er selvligelig bare i navnet leder. Den virkelige ledelse av det norske politi ligger hos Gestapo, på samme måte som det "norske" SS er direkte underlagt Himmler.

Gestapo vet at når nederlaget kommer, er dets dager talte, og derfor danner det mer og mer kjernen i den tyske krigsinnslags. De kommer neppe til å vike tilbake for noen grusomhet for å utsette sluttoppgjøret, og det er ikke uten grunn man frykter at de vil prøve å redde sitt eget liv ved å ~~trede med~~ massehenrettelser av gisler. Det som virkelig skulle kunne lamme Gestapo, er et angrep innenfra samtidig med angrepet utenfra. ~~Nå~~ under krigen har vi lett for å glemme at de tyske politiorganisasjonene opprinnelig ble bygget opp for å knuse motstanden mot Hitler i Tyskland, og at det tyske folk en gang har vært utsatt for samme terror som de okkuperte land nå. Vi kan bare håpe at det tyske folk tross alt nasjonalt samhold ikke har glemt dette, og at gjengjeldelsen blir hard. Den innsats det tyske folk her gjør, vil bli avgjørende for deres fremtid i Europa.

Først når den siste rest av Gestapo-ånden er utryddet, kan menneskene igjen puste fritt.

TIRSDAGENS NYHETER FRA LONDON.

Tyskerne okkuperer Ungarn. Det meldes fra Ankara og Zürich at tyske tropper søndag rykket inn i Ungarn fra nord og syd og har besatt en rekke knutepunkter. All telefon- og telegrafforbindelse til Ungarn er avbrutt og landet er helt isolert fra de nøytrale europeiske land. Lørdag ble riksforstander Horthy innkalt til Hitlers hovedkvarter sammen med den ungarske generalstabssjef Szombathly. I et møte hvor også den tyske generalstabssjef og Ribbentrop deltok, skal Hitler ha forlangt følgende:

1. Alminnelig mobilisering under tysk overoppsyn.
2. Reorganisering av de væpnede styrker etter romensk mønster alle under kommando av tyske sambandsoffiserer.
3. Felles tysk-ungarsk kontroll av de ungarske jernbaner og skibstrafikken på Donau.
4. Som erstatning for tapet av Ukraina skal Ungarns matvareproduksjon og reservelagre fordeles blant alle ak-sens land.
5. Censur og kontroll av pressen.

Ubekrefte meldinger sier at Horthy avslo og at han holdes som fange i Hitlers hovedkvarter. Det er allerede foretatt en mengde arrestasjoner i Ungarn, særlig blandt folk i utenrikstjenesten. I Sverige har man hørt en hemmelig ungarsk radiosender som har oppfordret hele nasjonen til kamp mot tyskerne "som har ført Ungarn bak lyset og forrådt den tysk-ungarske allianse". En målmann for regjeringen i Berlin har nektet å uttale seg om "mere omfattende krigstiltak i Sydøsteuropa før visse tiltak er ført til ende." En annen målmann sa at "de allierte land nå må finne seg i å bære samme byrder som Tyskland selv." - Daily Telegraph skriver at ved å okkupere Ungarn har tyskerne heist et nødssignal for hele verden. Det er klart at de ikke gikk til et slikt skritt uten tvingende nødvendighet. De var redde for ungarene, og ungarene har nå høve til å vise at tyskernes frykt ikke var ugrunnet. Alle forbindelseslinjer til Bukovina og Bessarabia passerer gjennom landet, som idag

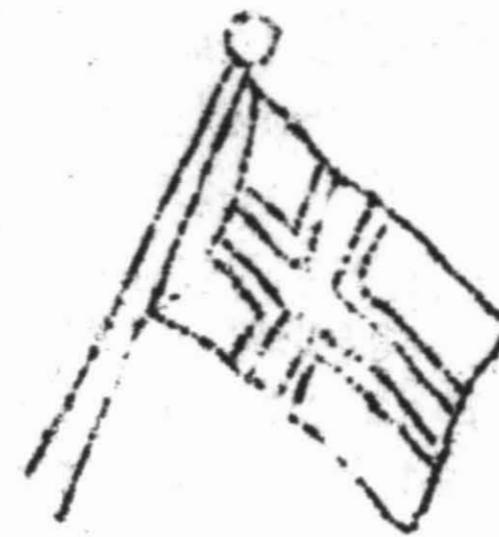
har en strategisk nakkelposisjon som den eneste tilgjengelige vei til Tyskland fra sydøst. - I Romania betegnes stemningen som panikkartet. Det er alminnelig krav om endringer i den romenske regjering. Folket krever at den på en eller annen måte fører landet ut av den ~~nuværende~~ stilling dens politikk har brakt det ~~opp~~ i. Et kategorisk dementi fra Moskva om at russiske representanter i Midtosten har forhandlet med Stirbej, bidrar til å øke engstelsen. - Russiske partisaner i Bessarabia har på 5 mndv drept 1500 tyskere, ødelagt 271 tyske og romenske tog og sprengt 28 bruer.

Russerne har satt over Dnjestr. Etter å ha befriid Tomaspel, Kryshopol, Tajernetsy og over 100 andre steder i området S og V for Vapenjarka, nådde russerne sondag fram til Dnjestr på en 100 km bred front. Mandag meldtes om erobringingen av det store jernbanesentrum Mogilev Podolski som ligger ved en av de viktigste jernbaneoverganger over Dnjestr. Russerne satte umiddelbart over Dnjestr og har opprettet flere bruhoder på vestsiden i et område som strekker seg fra Mogilev og 50 km sydover. Ubekrefte meldinger sier at Soroki, S for Jampol, er erobret. Ved kampene på vestbredden kastet tyskerne to romenske divisjoner inn i slaget for å dekke retteten; men russerne drøv dem tilbake og tok mange fanger. - Under den videre framrykning mellom Bug og Dnjestr truer avdelinger fra 2. arme Balti ved jernbanen Odessa - Tsjenauti (Czernowitz). Vest for Pervomaisk er kontakt oppnådd mellom 2. og 3. ukrainske arme. Utenfor Nikolajevsenket russiske fly igår 11 av 24 lastskip med forsyninger til Krim. - Vinnitsa er falt. Lenger nord rykker tropper fra 1. arme fram på begge sider av Rowno-Lwow-banen og står like utenfor knutepunktet Brody, 80 km NV for Lwow. Meldingen om at Kowel er inntatt, er ikke bekreftet.

Finnland har svart nei, blir det meldt offisielt fra Helsinki. Det erklæres at det var umulig å akseptere de russiske vilkår uten at de ble klarlagt nærmere. Men, heter det, den finske regjering håper fremdeles på fredelige forhold med Sovjetunionen. - Flere amerikanske aviser mener at USA må bryte de diplomatiske forbindelser med Finnland. Finnland er venn med vår fiende, heter det i en avis, som pointerer at finnene ikke har noen chans til å få et bedre tilbud. - Moskva dementerer en melding gjennom den tysk-kontrollerte Oslo-kringkaster om at Helsinki er blitt bombet mens noteutvekslingen fant sted.

Flyangrep. Amerikanerne bombet Nordfranske mål idag. Inatt rettet britiske fly et angrep mot en tysk sprengstoff-fabrikk ved Angouleme, NØ for Bordeaux. Mosquittfly angrep Vesttyskland, likledes uten tap. Igår bombet nesten 100 amerikanske fly mål ved Frankfurt/Main. 6 bombe-fly og 8 jagere saknes. 4 tyske fly skutt ned. Allierte ubåter har nylig senket 22 japanske fartøyer ved tokter i det sydvestre Stillehav.

FRIITT

LAND

Nr. 13 - 1. årg.

PROPAGANDA

NS vil for framtiden legge større vekt på utdannelse i propaganda, fortalte "pressedirektør" Baggerud nylig. Det kan være forklarlig nok ettersom NS hittil har vært like uheldig i sin propaganda som i sine andre forsøk på å etterape sine herrer.

Om de tyske nazisters egen propaganda må en derimot si at den en lang tid var en stor suksess. Den tyske propagandamaskin før krigens vant større seire over hele verden enn deres krigsmaskin gjorde i 1940. Etter det prinsipp at en velturnert løgn er sterkere enn fakta, fikk nazistene først makten i Tyskland til tross for at motstanderne hadde fri anledning til å påpeke sannheten om dem. Da de hadde fått makten og kunne hindre motstanderne i å ytre seg, gikk det enda bedre også fordi tyskerne er vant til kritikklost å godta det som "autoritetene" sier dem.

Men utenfor Tyskland kunne folk fremdeles skaffe seg greie på sannheten om nazistene, og allikevel gikk også der den nazistiske propaganda fra triumf til triumf. Chamberlains politikk berodde på at de ledende kretser i England tok nazismen for noe ganske annet enn den var. Og her i Norge var vi ikke bedre. Demokratiet forutsetter riktignok en våken kritisk sans hos almenheten; og NS ville folk da heller ikke høre på. Men den bedre kamuflerte nazipropaganda fikk lov å bre seg i en stor del av pressen, deriblant noen av landets største aviser. Bare på den måten kan det forklares at så mange sommeren 1940 trodde at det gikk an å samarbeide med Tyskland.

Men så hendte det noe. Sannheten om nazistene kom oss så nære inn på livet at løgnene ikke lenger forslø imot fakta. Tyskerne kunne nok sette munnkurv på motstanderne, men ikke med samme suksess som i Tyskland. Sannheten var for brutal og overmekting.

Riktignok er det ikke fritt for at der i ett og annet kan henge igjen litt etter lønngpropagandaen. Men i det vesentlige bør NS være klar over at det ikke nytter med bedre utdannelse av propagandister. Utenfor Tyskland er den tyske propagandamaskin håpløst punktert, og krigsmaskinen står for tur.

Også i Tyskland selv er sannheten om nazistene kommet folk stadig nærmere inn på livet. Hva vil det skje når den fulle sannhet om nazismen engang blir kjent i Tyskland?

ADVOKATENE SKAL IKKE SVARE DEPARTEMENTET.

Justisdepartementet har nylig krevet at advokatene skal gi oppgave om sine fullmektiger m.v. De advokater som ikke har besvart departementets sirkulære av 7. januar er nå truet med å bli fratatt sin bevilling hvis de ikke gir oppgaver innen tre dager. Ingen advokat må etterkomme departementets krav. Oppgavene skal utelukkende tjene som grunnlag for tvangsskrivning av unge jurister og det kan ikke advokatene medvirke til, skriver Advokat-Nytt i sitt nummer for 22. mars.

"JURISTNYTT", ET NAZISTISK PROVOKA JONSSKRIFT

Alle advokater og flere andre jurister har for noen få dager siden mottatt et blad som kaller seg "Juristnytt". Det er konstatert at bladet er et provokasjonsskrift. Det vil bli behandlet og imøtegått i første nummer av Advokat-Nytt.

TORSDAGENS NYHETER FRA LONDON.

Vestfronten. Tyskland er idag blitt utsatt for sitt tredje store luftangrep på 24 timer, da store styrker amerikanske Liberator-fly og flygende festninger angrep NV-Tyskland. Blant målene var bombeflystasjonen Handom nær Münster, et annet Luftwaffe-centrum Aokmer nær Osnabru"ck og en stor parkeringsplass for fly ved Werl nær Dortmund. Også mål i Braunschweig-området ble bombet. Store formasjoner av amerikanske jagere eskorterte bombeflyene. En regner at omkring 1500 fly tok del i angrepene. Amerikanerne bombet dessuten mål i Nordfrankrike, således har de igjen angrepet jernbanecentret Crey N for Paris. Nærmere enkelt-heter fra det amerikanske dagangrepet foreligger ennå ikke.- Det annet storangrep siste døgn ble utført av store styrker britiske bombefly inatt, som rettet et av krigens kraftigste angrep mot industrimål i Frankfurt/Main-området. Her ble det kastet 3 000 tonn bomber. Den tyske jagermotstand var ikke særlig betydelig, men luftvernilden var ganske intens og det var en kraftig konse-trasjon av sekelys over målet. Foreløpige rapporter går ut på at det oppsto mange store branner og voldsomme eksplosjoner. Blant de britiske bombefly var den nye typen Halifax-fly "Marc 3". I alt var over 1 000 britiske fly over Tyskland inatt. Mosquitofly bomber Berlin og Vesttyskland og miner ble lagt i tyske farvann. 33 britiske fly saknes etter nattens operasjoner.- Det tredje storangrepet besørget amerikanerne i dagslys igår. Tunge amerikanske bombefly med baser i Storbritannia angrep Berlin med store styrker. 600 Liberatorfly og flygende festninger

ledsaget av over 900 jageres deltok. Over 1400 tonn bomber ble sluppet over fabrikker og transportmål i Stor-Berlin, men de endelige resultater foreligger ennå ikke. Amerikanerne møtte ingen tysk jagermotstand, men luftvernilden var sterk. Jagerflyene gjorde vidtrekkende tokter over vesttyske og tyskokkupert område for å utfordre tyskerne; men da de ikke fikk svar, angrep de skipsfart utenfor den nederlandske kyst og militæranlegg og transporter langs ruten. Det samlede amerikanske tap over Berlin og Frankrike var 46 bombefly og 9 jageres. - Ved disse tre angrep har over 4000 fly vært i virksomhet over Vesteuropa på et døgn. Det blir meldt at en time etter storangrepet mot Frankfurt, kom britiske Mosquitofly og kastet 2 tons sprengbomber i ildhavet. - Et mindre antall tyske fly fløy inn over deler av SØ-England inatt. Skaden var liten. Ett fly ble skutt ned. - Britiske og kanadiske Beaufighters angrep imorges to mindre skip utenfor norskekysten. Ett av dem ble satt i brann. Ett alliert fly saknes. - I ettermiddag angrep amerikanske fly Crey igjen foruten to nordfranske flyplasser o.a. mål. - Den amerikanske stabsjef George Marshall opplyser at det amerikanske flyvåpen nå har fullstendig herredømme i luften over praktisk talt alle krigsteatre. Som følge herav er 36 000 amerikanske flygere blitt overført til hæren.

Østfronten. Russerne fortsetter å utvide og forsterke sitt bruhode på vestsiden av Dnjestr tross hårdnakket findtlig motstand. Etter at de igår skar over den viktige jernbanen Balti (Bjeltsi)- Tsjernauti 25 km N for det første sted, fortsetter de idag framrykningen i sydlig retning og nærmer seg nå dette store trafikkknutepunktet. Russerne står her mindre enn 40 km fra elva Prut som er den egentlige romenske grense. I den nordlige delen av bruhodet, S for Mogilev, har tyskerne satt inn store forsterkninger av tanks. Men russerne bombarderer de tyske forsvarsstillinger langs Kubalta-elva med fly og kanoner og har avvist alle motangrep. De tyske og romenske styrker N for Prut er nå atskilt fra de som står ved vestbredden av Dnjestr i det nedre Essarabia. - I frontavsnittet ved midtre Bug ble det store kretssentret Pervomaisk erobret igår. Reuters Moskvakorrespondent Paul Winterton telegraferer at erobringene av Pervomaisk byr på stor interesse fordi det for inntil en måned siden var v. Mansteins hovedkvarter og det dannet en slags grense mellom det romenske og det tyske interesseområde S og N for Bug. Det tyske herredømme i Ukraina er så å si forbi. Konjevs annen og Malinovskis tredje ukrainske arme har nå forenet seg og rykker mot Odessa, hvis befrielse - som ikke er langt unna - betyr slutten også på det romenske herredømme. Tirsdag natt gikk russerne

plutselig over Bug og løpt hurtig fram langs vestbredden, mens artilleriet bombarderte rettveiene mot sydvest. Da det tyske tilbaketog var avskåret, strømmet russerne inn i utkantene av Pervomaisk fra NØ og Ø. Etter heftige gatekamper som varte i flere timer falt så byen. Nesten alle menn i den tyske garnisonen ble utslettet. - Igår gikk russerne over Bug på bred front S for Pervomaisk og truer Nessensk, det siste overfartsstedet over elva. De 9 tyske divisjoner som befinner seg i kilen Ø for Bug i et område som strekker seg bortover mot Bobrinets er i fare for å bli omringet. Tanks og kavalleri som er frigjort fra Pervomaisk spiller en viktig rolle i kampene her. - Ved nedre Bug rykker 4 russiske kolonner fram mot Nikolajev, som nå er avskåret helt fra sjøsiden. De sydlige tilfartsveier blir beskutt av russiske som er trukket sammen i en stor bue om byen. I NØ står russerne bare 10 km unna. Alle jernbaner er avskåret, og tyskerne har bare landeveien til Odessa som går gjennom saltsumper og myrer tilbake. - I Midt-Ukraina har russerne inntatt 30 steder til V og SV for Vinnitsa. Den russiske framrykking ved Tarnopol og Proskurov fortsetter. - I Vest-Ukraina yter tyskerne hårdnakket motstand under det russiske framstøt mot Lwow. I følge tyske meldinger har russerne rykket inn i Brody. - Det er intet nytt fra nordfronten. Finnland. I en offisiell britisk erklæring som er sendt ut gjennom BBC heter det bl.a. at straffen for den finske politikk kan bli at Finnland opphører å eksistere som uavhengig land. - I amerikanske pressekommenter blir det understreket at det bare er geografiske årsaker som har betinget at Tyskland ikke har gitt Finnene samme behandling som deres ungarske fettere nå får. - Quisling vil sende et SS-kompani til Finnland. Utdannelsesiden er 3 mnd. og man binder seg til minst 6 mnd.s tjeneste ved fronten. Sydøsteuropa. Massearrestasjoner og jødeforfølgelser er satt i gang i Ungarn. Meldinger fra nøytrale land sier at ungarene yter motstand i enkelte områder. Det er utnevnt en marionettregjering av ubetydelige quislinger. Stats- og utenriksministeren heter Sztojay. "Regjeringen" avla ed til Horthy igår. Horthy fortsetter i navnet som riksforstander, men den virkelige makt får den nyutnevnte tyske minister Wesenmeyer, som er utstyrt med "spesiell myndighet". - Den ungarske legasjon i Stockholm har avbrutt forbindelsen med marionettregjeringen. - På en pressekonferanse i Berlin blir okkupasjonen motivert med nødvendigheten av å bekjempe "bol-sjeisme, defaitisme og aksefiendtlige tendenser hos det ungarske folk". Samtidig ble det forsikret at den nye regjering ikke var nazistisk, men representerte folket! - Også Slovakia skal nå være helt okkupert av tyske tropper. Tiso besøkte nylig Hitlers hovedkvarter. - Over Ankara meldes at tyske reservister er begynt å rykke inn i Romania fra Ungarn. Antonescu og visestatsriksminister M. Antonescu er reist til Hitler "i en konferanse av den største betydning". Hitler skal ha lovt at Romania får Transsylvania igjen.